

Simona-Elena Bernat

EDUCAȚIE MULTICULTURALĂ

Ghid metodologic

Simona-Elena Bernat

EDUCAȚIE MULTICULTURALĂ

Ghid metodologic

CENTRUL DE RESURSE PENTRU
DIVERSITATE ETNOCULTURALĂ

Cluj · 2006

EDUCAȚIE MULTICULTURALĂ
Ghid metodologic

ISBN-10: 973-7670-06-X
ISBN-13: 978-973-7670-06-9

Simona-Elena Bernat
Cluj-Napoca, Fundația CRDE, 2006

© CENTRUL DE RESURSE PENTRU DIVERSITATE
ETNOCULTURALĂ
© KING BAUDOUIIN FOUNDATION

Coordonatori: Monica Călușer și Gábor Ádám
Corectură: Corina Bucea și Irina Nastasă
Tehnoredactare: András Tánczos, Lineart S.R.L.
Coperta și grafica: Elemér Könczey și Levente Szekeres

Această publicație este realizată cu sprijinul financiar al Fundației King Baudouin în cadrul programului “Minority Rights in Practice in South Eastern Europe”.

Tipărită cu sprijinul financiar al Guvernului României –
Departamentul pentru Relații Interetnice.

Exemplar gratuit.

Cuprins

Introducere	5
I. Programa cursului opțional de educație multiculturală	9
II. Descrierea câtorva metode de predare recomandate pentru opționalul de educație multiculturală	19
III. Jocuri și activități distractive cu întreaga clasă	33
IV. Sugestii de realizare a lecțiilor de educație multiculturală	37
V. Sugestii pentru evaluare	53
Bibliografie	59
Anexa 1. Fotocopiablele cu alfabetul	61
Anexa 2. Nume și semnificații	85
Anexa 3. Soluții ale jocurilor propuse în „caietul de exerciții”	96

Introducere

Acest ghid se adresează învățătorilor care predau claselor a III-a și a IV-a. Ghidul face parte din pachetul educațional „Educație multiculturală”, produs în cadrul proiectului „Drepturile minorităților în practică”. Pachetul educațional conține manualul de educație multiculturală, caietul pentru elevi și ghidul pentru învățători.

În România, pe lângă populația majoritară a românilor, trăiesc și alte grupuri etnice. Recensământul din 2002, conform datelor furnizate de Institutul Național de Statistică, identifică numărul locuitorilor din România ca fiind de 21.680.974, din care numărul românilor este de 19.399.597, iar 2.281.377 de locuitori aparțin altor grupuri etnice. Această cifră este suficient de mare pentru a atrage atenția și sistemului educațional să ia măsuri pentru creșterea calității educației și asigurarea accesului egal la educație de calitate pentru toți copiii.

În România se regăsesc două tipuri de minorități etnice: minoritățile istorice sau minoritățile naționale și imigranții. **Minoritățile naționale** sau istorice sunt grupuri etnic diferite de populația majoritară, rămase pe teritoriul ocupat de aceasta prin redefinirea granițelor sau dinaintea procesului de formare a statului național. **Imigranții** sunt persoane care în principal din motive economice, politice și de securitate decid să își părăsească țara de origine și se stabilesc pe teritoriul altei țări. Astfel, pe teritoriul României se regăsesc imigranți în special de origine chineză și arabă.

Între grupurile minoritare există un corp de 20 de grupuri etnice care au statut de minorități naționale: albaneză, armeană, bulgară, cehă, croată, elenă, evreiască, germană, italiană, macedoneană, maghiară, poloneză, rusă-lipoveană, romă, ruteană, sârbă, slovacă, tătară, turcă, ucraineană.

De asemenea, există și grupuri etnice care nu au statut de minorități naționale, dar au un număr mai mare de membri, stabiliți în România mai ales după 1989. Numărul total al cetățenilor români proveniți din afara Europei este de 10.743. Comunitățile chineză și arabă sunt cele mai reprezentative ca număr.

Ghidul pentru învățători cuprinde informații necesare pentru predarea cursului de „Educație multiculturală” în școala primară: programa de curs,

descrierea câtorva metode de predare recomandate pentru atingerea obiectivelor acestui curs, sugestii de activități și scenarii didactice, precum și un grupaj de anexe.

Programa conține informații generale despre curs, obiectivele acestuia, sugestii pentru predare și evaluare. Cursul de educație multiculturală este gândit ca un curs opțional, interdisciplinar, care poate fi predat în orice școală în cadrul curiculei la decizia școlii. Acest curs opțional se potrivește pentru orice școală primară care dorește să fie o școală incluzivă și este recomandat în mod special pentru școlile în care populația elevilor se caracterizează prin diversitate etnică. Abordarea curriculară propusă pentru includerea acestui curs în curiculei școlii primare este cea sub formă de opțional de sine stătător.

Conținutul cursului este împărțit în două părți mari: prima parte prezintă individual grupuri etnice de pe teritoriul României, iar partea a doua prezintă teme care abordează integrat problematica diversității etnice. Prima parte cuprinde teme multiculturale, iar cea de-a doua teme interculturale. Temele multiculturale au rolul de a duce la conștientizarea bogăției și diversității culturale de pe teritoriul României, iar temele interculturale au rolul de a sintetiza informațiile din prima parte în jurul unor concept-cheie, importante pentru orice etnie: familia, religia, locuința, comunitatea, prietenia, băieți și fete, bucătăria, percepțiile asupra realității și colegii.

Metodele de predare propuse au rolul de a contribui la realizarea obiectivelor de învățare. Învățarea prin cooperare, comunicarea și gândirea de ordin superior sunt trei dintre cele mai importante competențe care vor fi dezvoltate elevilor prin predarea acestui curs. Gândirea de ordin superior include gândirea critică, gândirea creativă și gândirea orientată către celălalt. Metodele de predare sunt active și interactive. Acest curs poate fi predat cu eficiență crescută prin utilizarea metodelor din programul „Lectura și scrierea pentru dezvoltarea gândirii critice”. Ghidul prezintă 9 metode de predare și variante ale acestora, evidențiind efectele pe care le au asupra elevilor: conversația euristică (ajută elevii să formuleze întrebări), explicația (ajută elevii să înțeleagă anumite conținuturi), dezbaterea: linia valorilor (ajută elevii să-și formeze opinii), lectura predictivă (ajută elevii să-și dezvolte gândirea critică), lectura în perechi (ajută elevii să comunice unul cu altul), mozaicul (ajută elevii să comunice și să-și dezvolte sentimentul de responsabilitate), brainstormingul (ajută elevii să-și dezvolte creativitatea), studiul de caz (ajută elevii să-și dezvolte capacitatea de analiză), jocul de rol (ajută elevii să devină empatici), metoda proiectelor (ajută elevii să investigheze în profunzime un subiect și să colaboreze).

Ghidul prezintă și o selecție de câteva activități antrenante care pot fi realizate cu participarea întregii clase. O colecție de exerciții preponderent individuale sunt incluse în Caietul pentru elevi.

Metodele de predare prezentate au și caracter ilustrativ, pentru a sugera categoria de metodologie adecvată cursului. Învățătorii vor putea combina metodele acestea cu altele, pentru a crea strategiile didactice cele mai potrivite pentru fiecare temă și clasă în parte. Câteva exemple de scenarii didactice sunt oferite pentru ambele categorii de teme: multiculturalale și interculturale.

Strategiile de evaluare potrivite pentru acest curs sunt cele de tip formativ, datorită accentului crescut pe abilități și valori pe care opționalul îl are. Competențele specifice pe care cursul urmărește să le dezvolte elevilor sunt:

Cunoștințe:

- enumerarea unor trăsături specifice pentru grupurile etnice de pe teritoriul României;
- explicarea asemănărilor și deosebirilor dintre oameni;

Abilități:

- capacitatea de a învăța prin cooperare;
- capacitatea de analiză, sinteză, comparație;
- comunicare eficientă;
- abilități de gândire de ordin superior (*critică, creativă*, orientată către celălalt);

Valori și atitudini:

- cooperare;
- respect reciproc;
- empatie;
- sentimentul identității și al apartenenței;
- acceptarea diversității.

Ghidul oferă un set de descriptori de performanță pentru cinci competențe-cheie măsurabile: abilitatea de a învăța prin cooperare, abilitățile de gândire de ordin superior (*critică, creativă*, orientată către celălalt), abilități de analiză, sinteză și comparație, abilitatea de a comunica eficient și cunoștințe despre grupurile etnice de pe teritoriul României. Descriptorii de performanță prezentați au caracter general și orientativ. Sunt elaborați luând în considerare cursul în întregime și din ei pot fi deduși descriptori de performanță pentru fiecare lecție în parte. Indiferent de tema lecției, proporția celor trei nivele (cunoștințe; abilități; valori și atitudini) rămâne aceeași. Nivelele prioritare sunt cel al abilităților și cel al atitudinilor și valorilor.

Ca metodă de evaluare, portofoliul este foarte potrivit pentru cursul de „Educație multiculturală”. Se poate realiza câte un portofoliu în fiecare semestru.

Anexele cuprind: pagini fotocopiabile cu alfabetele fiecărei limbi materne prezentate în manual, o listă cu nume și semnificații ale acestora.

Paginile cu alfabetele sunt de mărime A4 și pot fi multiplicare pentru fiecare elev. Elevii pot include aceste pagini chiar și în portofolii. Paginile cu alfabete sunt pentru familiarizarea elevilor cu acele litere și sunete pe care nu le cunosc din limba română sau din limba lor maternă. Caietul pentru elevi include și câteva exerciții legate de alfabete diferite. Aceste pagini pot fi de folos și învățătorilor pentru a identifica transcrierea fonetică a cuvintelor în diferite limbi incluse în manual. Manualul include câte șase cuvinte la fiecare grup etnic: salut, bună ziua, băiat, fată, învățător, învățătoare. Toate cuvintele sunt scrise în limba română și în limba maternă a grupului etnic prezentat. Cuvintele sunt scrise cu caracterele specifice limbii respective și sunt transcrise după pronunția din limba română. Cum nu toate sunetele utilizate în aceste cuvinte se regăsesc în limba română, sugerăm învățătorilor să consulte paginile cu alfabetele pentru transcrierea fonetică. Dacă în comunitatea locală în care se află școala la care predau există membri ai grupului etnic respectiv, pronunția cuvintelor poate fi verificată și cu aceste persoane.

Lista cu nume și semnificații ale acestora este un material util pentru mai multe lecții, în mod special pentru cele referitoare la familie. Elevii își pot realiza o poveste a numelui, scriindu-l cu diverse alfabete și prezentându-i semnificația.

Există multe motive pentru care o școală poate decide să includă acest curs în curriculumul claselor a III-a și a IV-a. Enumerăm doar câteva:

- România este o țară multiculturală;
- Oamenii sunt diferiți, dar au și trăsături similare;
- Intervenția educativă timpurie este mai eficientă;
- Opționalul este interdisciplinar;
- Este însoțit de auxiliare didactice: manual, ghidul învățătorului, caietul elevului.

Cel mai important motiv pentru care acest curs poate fi inclus în curriculumul la decizia școlii constă în faptul că diversitatea înseamnă bogăție.

Programa cursului opțional de educație multiculturală

I. Denumirea opționalului: Educație multiculturală

II. Tipul: La nivelul mai multor arii curriculare, interdisciplinar

III. Clasa: a III-a și a IV-a

IV. Durata: 1 an

V. Număr de ore pe săptămână: 1 oră

VI. Autori: Simona-Elena Bernat, Molnár Zoltán

VII. Justificarea cursului: România este o țară care se află la confluența mai multor culturi, a mai multor religii, a mai multor etnii. Acest lucru face ca țara noastră să fie atât de variată, multicoloră și atractivă pentru cei care au crescut într-o zonă uniformă. Multiculturalitatea aduce multe elemente pozitive, dar, în același timp, implică și anumite dificultăți. Un copil (la fel ca și un adult) trebuie să înțeleagă că cei din jurul său sunt altfel, dar totodată sunt persoane asemănătoare lui. Dacă acest lucru este înțeles încă din copilărie atunci problemele legate de conviețuirea și interacțiunea cu oameni diferiți, probleme care se pot ivi mai târziu, pot fi prevenite.

Necesitatea introducerii acestei materii este clară, deoarece până acum nu s-a utilizat încă un curs opțional la nivel de curriculum, la decizia școlii, pe teme de educație multiculturală, care să fie și însoțit de auxiliarele didactice necesare (manual, ghidul învățătorului, caietul elevului). Prin intermediul cursului **Educație multiculturală** copiii, indiferent de naționalitate, vor afla despre cei cu care conviețuiesc zi de zi, cei care le sunt colegi, prieteni și care ar putea cândva să devină membri ai familiei lor. Elevii vor avea ocazia să-și dea seama că și ceilalți sunt la fel, deși există și trăsături prin care diferă, trăsături care îi particularizează și îi fac să fie valoroși pentru un viitor cât mai bun împreună.

Cursul **Educație multiculturală**, pe lângă faptul că ajută elevii să-și cunoască mai bine apropiații, atinge într-o oarecare măsură și diversitatea religiilor și a modurilor de viață specifice. Opționalul nu este doar o sim-

plă prezentare a diferitelor minorități, ci pune accent și pe discutarea unor provocări care pot fi întâlnite zi de zi, căutând soluții de rezolvare a acestora. Un copil care încă de pe băncile școlii va face cunoștință cu această diversitate și cu diferitele contexte, va înțelege mai ușor naturațea diversității și valoarea care rezidă în ea.

Pe lângă cele anterior prezentate, trebuie amintit și faptul că opționalul este unul care va solicita fiecare latură a personalității elevilor, va avea la bază interdisciplinaritatea, incluzând elemente de: literatură, limbă, istorie, geografie, abilități practice și educație civică.

Educația are o influență cu atât mai mare cu cât începe mai de timpuriu. Un om învață cel mai ușor în copilărie, când încă nu i s-au format prejudecăți în legătură cu ceva. E bine ca elevii să-și formeze singuri ideile și opiniile pe baza realităților aflate și experimentate de ei înșiși. Prin cursul **Educație multiculturală** se vor pune bazele unei conviețuiri pozitive, care va contribui la păstrarea multiculturalității și a identității fiecăruia în parte, prin respect reciproc.

VIII. Obiectivele cursului:

1. descrierea unor trăsături caracteristice pentru grupuri etnice (majoritare și minoritare) care trăiesc pe teritoriul țării noastre: denumire, limbă vorbită, cultură, literatură, religie, folclor, tradiții culinare etc.;
2. explorarea asemănarilor și diferențelor generate de cultură dintre persoanele care conviețuiesc într-un anumit spațiu geografic;
3. crearea unui climat școlar caracterizat prin deschidere față de diversitatea etno-culturală a elevilor și prin valorificarea pozitivă a diferențelor în timpul lecțiilor.

IX. Competențe specifice dobândite de elevi:

Cunoștințe:	Abilități:	Valori și atitudini:
<ul style="list-style-type: none"> • enumerarea unor trăsături specifice pentru grupurile etnice de pe teritoriul României; • explicarea asemănarilor și deosebirilor dintre oameni. 	<ul style="list-style-type: none"> • capacitatea de a învăța prin cooperare; • capacitatea de analiză, sinteză, comparație; • comunicare eficientă; • abilități de gândire de ordin superior (critică, creativă, orientată către celălalt). 	<ul style="list-style-type: none"> • deschidere față de celălalt; • cooperare; • respect reciproc; • empatie; • sentimentul identității și al apartenenței; • acceptarea diversității.

X. Conținut:

Teme	Subteme
Teme multiculturale	
1. Albanezii	1.1. Cuvinte în limba albaneză 1.2. Date statistice și geografice 1.3. Informații despre albanezi 1.4. O legendă albaneză
2. Armenii	2.1. Cuvinte în limba armeană 2.2. Date statistice și geografice 2.3. Informații despre armeni 2.4. Un basm armenesc
3. Bulgarii	3.1. Cuvinte în limba bulgară 3.2. Date statistice și geografice 3.3. Informații despre bulgari 3.4. Un basm bulgăresc
4. Cehii	4.1. Cuvinte în limba cehă 4.2. Date statistice și geografice 4.3. Informații despre cehi 4.4. Un basm ceh
5. Croații	5.1. Cuvinte în limba croată 5.2. Date statistice și geografice 5.3. Informații despre croați 5.4. Un basm croat
6. Evreii	6.1. Cuvinte în limba ebraică 6.2. Date statistice și geografice 6.3. Informații despre evrei 6.4. O legendă ebraică
7. Germanii	7.1. Cuvinte în limba germană 7.2. Date statistice și geografice 7.3. Informații despre germani 7.4. O legendă germană
8. Grecii	8.1. Cuvinte în limba greacă 8.2. Date statistice și geografice 8.3. Informații despre greci 8.4. Un basm grecesc
9. Italienii	9.1. Cuvinte în limba italiană 9.2. Date statistice și geografice 9.3. Informații despre italieni 9.4. Un basm italian

Teme	Subteme
Teme multiculturale	
10. Macedonenii	10.1. Cuvinte în limba macedoneană 10.2. Date statistice și geografice 10.3. Informații despre macedoneni 10.4. Un basm macedonean
11. Maghiarii	11.1. Cuvinte în limba maghiară 11.2. Date statistice și geografice 11.3. Informații despre maghiari 11.4. O legendă maghiară
12. Polonezii	12.1. Cuvinte în limba poloneză 12.2. Date statistice și geografice 12.3. Informații despre polonezi 12.4. Un basm polonez
13. Românii	13.1. Cuvinte în limba română 13.2. Date statistice și geografice 13.3. Informații despre români 13.4. O legendă românească
14. Romii	14.1. Cuvinte în limba romani 14.2. Date statistice și geografice 14.3. Informații despre romi 14.4. O legendă romani
15. Rușii lipoveni	15.1. Cuvinte în limba rusă 15.2. Date statistice și geografice 15.3. Informații despre ruși 15.4. Un basm rusesc
16. Rutenii	16.1. Cuvinte în limba ruteană 16.2. Date statistice și geografice 16.3. Informații despre ruteni 16.4. O legendă ruteană
17. Sârbii	17.1. Cuvinte în limba sârbă 17.2. Date statistice și geografice 17.3. Informații despre sârbi 17.4. Un basm sârbesc
18. Slovacia	18.1. Cuvinte în limba slovacă 18.2. Date statistice și geografice 18.3. Informații despre slovaci 18.4. Un basm slovac

Teme	Subteme
Teme multiculturale	
19. Tătarii	19.1. Cuvinte în limba tătară 19.2. Date statistice și geografice 19.3. Informații despre tătari 19.4. Un basm tăărăesc
20. Turcii	20.1. Cuvinte în limba turcă 20.2. Date statistice și geografice 20.3. Informații despre turci 20.4. Un basm turcesc
21. Ucrainenii	21.1. Cuvinte în limba ucraineană 21.2. Date statistice și geografice 21.3. Informații despre ucraineni 21.4. Un basm ucrainean
22. Arabii	22.1. Cuvinte în limba arabă 22.2. Date statistice și geografice 22.3. Informații despre arabi 22.4. Un basm arăbesc
23. Chinezii	23.1. Cuvinte în limba chineză 23.2. Date statistice și geografice 23.3. Informații despre chinezi 23.4. O legendă chineză
Teme interculturale	
24. Membrii familiei mele	24.1. Familia mea este compusă din 24.2. Arborele familiei 24.3. Specificul unei familii
25. Familia mea vine din...	25.1. Eu și familia mea 25.2. Istoria familiei 25.3. Tradiții ale familiei
26. Mame și copii	26.1. Mama mea 26.2. Ce moștenim de la părinți 26.3. Identitate și etnie
27. Religia mea	27.1. Valori spirituale 27.2. Credință și comportament 27.3. Ce sărbătorim

Teme	Subteme
Teme interculturale	
28. Locuințele noastre	28.1. Camera mea 28.2. Diferite tipuri de locuințe 28.3. Obiecte specifice locuințelor noastre
29. Comunitatea noastră	29.1. Strada mea 29.2. Cartierul meu 29.3. Satul/orașul meu 29.4. Grupuri din care facem parte
30. Prieteni	30.1. Copii cu care mă joc 30.2. Copii din cartier 30.3. Relații între copii: prietenie, amicitie, colegialitate
31. Băieți și fete	31.1. Percepții despre fete 31.2. Percepții despre băieți 31.3. Asemănări și diferențe
32. Rețete tradiționale	32.1. Cum gătim 32.2. Cum servim masa 32.3. Condimente preferate
33. Real și imaginar	33.1. Imaginație și realitate 33.2. Percepții și păreri
34. Albumul clasei	34.1. Fotografia mea 34.2. Ce înseamnă numele meu 34.3. Școală și colegi de clasă

XI. Sugestii metodologice: Metodele de predare utilizate sunt cele active și interactive, pentru a stimula elevii să-și dezvolte abilitățile de gândire și să comunice unii cu ceilalți.

Exemple de metode: conversația euristică (ajută elevii să formuleze întrebări), explicația (ajută elevii să înțeleagă anumite conținuturi), dezbateră (ajută elevii să-și formeze opinii), lectura predictivă (ajută elevii să-și dezvolte gândirea critică), lectura în perechi (ajută elevii să comunice unul cu altul), mozaicul (ajută elevii să comunice și să-și dezvolte sentimentul de responsabilitate), brainstormingul (ajută elevii să-și dezvolte creativitatea și abilitatea de a rezolva probleme), studiul de caz (ajută elevii să-și dezvolte capacitatea

de analiză), jocul de rol (ajută elevii să devină empatici), metoda proiectelor (ajută elevii să investigheze în profunzime un subiect și să colaboreze).

Elemente de conținut din cadrul acestui curs pot fi realizate și prin infuzie în cadrul altor discipline din curricula școlară.

XII. Modalități de evaluare: Evaluarea se realizează pe întreg parcursul anului școlar. Întrucât acest curs urmărește în primul rând să dezvolte valori și atitudini, evaluarea este formativă. Elevii primesc permanent feedback de la învățător, ceea ce le permite să-și dezvolte continuu și armonios abilitățile. Metode de evaluare: chestionarea orală, analiza produselor elevilor, fișe de lucru.

Evaluarea formativă este completată de o evaluare sumativă, pe baza căreia se stabilesc calificativele: insuficient, suficient, bine și foarte bine. Evaluarea sumativă se realizează doar pentru cunoștințe și abilități.

Descriptori de performanță:

Abilități: *Exersarea competențelor legate de învățarea prin cooperare*

Foarte bine	Bine	Suficient
Negociază regulile de funcționare a grupului din care face parte în timpul învățării.	Propune reguli de funcționare a grupului din care face parte în timpul învățării.	Acceptă regulile după care grupul din care face parte în timpul învățării funcționează.
Contribuie activ la realizarea sarcinii de învățare pe tot parcursul acesteia.	Contribuie semnificativ la realizarea sarcinii de învățare.	Spune sau face măcar un singur lucru în realizarea sarcinii de învățare.
Cooperează cu colegii aflați în același grup cu el pentru rezolvarea sarcinii de învățare.	În calcul și idei ale altor colegi aflați în același grup cu el pentru rezolvarea sarcinii de învățare.	Acceptă să facă parte dintr-un grup de învățare.
Se asigură că toți colegii din grup contribuie la realizarea sarcinii de învățare.	Se asigură că sarcina de învățare este rezolvată atât prin contribuția lui, cât și prin contribuția altora.	Se asigură că nu lucrează doar un singur elev la rezolvarea sarcinii de învățare.

Abilități: *Exersarea competențelor de gândire de ordin superior*

Foarte bine	Bine	Suficient
Își formează o părere personală despre o situație concretă dată și sunt capabili să exprime oral sau în scris această părere.	Își formează o părere personală despre o situație concretă dată și sunt capabili să o exprime cu sprijin din partea învățătorului.	Reflectează asupra unei situații concrete date sub îndrumarea învățătorului.
Se informează independent din mai multe surse înainte de a-și forma o opinie asupra unei situații date.	Se informează din cel puțin două surse diferite înainte de a-și forma o opinie asupra unei situații date.	Pentru a-și forma o opinie, se informează din mai multe surse cu ajutorul învățătorului.
Sesizează clar diferența dintre o percepție asupra realității și realitatea concretă.	Sesizează faptul că oameni diferiți pot percepe realitatea în moduri diferite.	Sesizează diferența dintre real și imaginar.
Acceptă că o situație poate fi privită din mai multe perspective și poate da exemplu de o altă perspectivă decât cea personală.	Acceptă că o situație poate fi privită din mai multe perspective.	Acceptă că opinia lui despre o situație nu este singura posibilă.
Pot să explice valorile după care s-a călăuzit o anumită persoană atunci când a acționat într-o situație dată.	Pot să explice valorile după care s-au călăuzit atunci când au acționat într-un anumit fel într-o situație dată.	Pot să dea un exemplu de situație în care au acționat în funcție de o valoare în care credeau.

Abilități: *Exersarea competențelor de analiză, sinteză și comparație*

Foarte bine	Bine	Suficient
Identifică elementele specifice dintr-o situație dată.	Identifică unele elemente specifice ale unei situații date.	Identifică cel puțin un element specific pentru o situație dată.
Sintetizează elementele specifice date într-un întreg, pe baza elementelor pe care le au în comun.	Sintetizează elementele specifice date într-un întreg, sub îndrumarea învățătorului.	Identifică întregul din care face parte un element specific.
Identifică asemănări și deosebiri între situații concrete date.	Identifică asemănări și deosebiri între situații concrete date, pe baza întrebărilor formulate de învățător.	Dă exemple de elemente asemănătoare și diferite.

Abilități: *Exersarea competențelor de comunicare eficientă*

Foarte bine	Bine	Suficient
Inițiază comunicarea atât în cadrul lecțiilor, cât și în pauze, indiferent de grupul din care face parte.	Inițiază comunicarea atât în cadrul lecțiilor, cât și în pauze, în grupuri din care fac parte elevi cu care este mai familiar.	Inițiază comunicarea atât în cadrul lecțiilor, cât și în pauze, atunci când este provocat (de către învățător).
Adresează învățătorului și colegilor întrebări legate de subiectul aflat în discuție.	Adresează întrebări învățătorului în timpul lecțiilor.	Formulează întrebări despre subiectul aflat în discuție atunci când este solicitat.
Răspunde prompt și la subiect la întrebările adresate de învățător.	Răspunde adecvat la întrebările adresate de învățător.	Răspunde întrebărilor adresate de învățător atunci când este numit.
Este politicos în conversație: nu întrerupe pe alți colegi când vorbesc, ascultă activ, ia în considerare ideile altor colegi.	Nu întrerupe pe alți colegi când aceștia vorbesc și îi ascultă activ.	Așteaptă ca persoana care vorbește să termine, apoi vorbește și el.

Cunoștințe: Trăsături ale grupurilor etnice

Foarte bine	Bine	Suficient
Enumeră minim 10 etnii care locuiesc pe teritoriul României	Enumeră minim 7 etnii care locuiesc pe teritoriul României	Enumeră minim 5 etnii care locuiesc pe teritoriul României
Salută în minim 10 limbi diferite	Salută în minim 7 limbi diferite	Salută în minim 5 limbi diferite
Descrie elemente specifice despre alte grupuri etnice decât cel majoritar sau al etniei din care face parte	Descrie elemente specifice despre alte două grupuri etnice în afară de grupul din care face parte	Descrie elemente specifice despre încă un grup etnic în afară de cel din care face parte

XV. Bibliografie:

- Banks, J. A. și Banks, C. A. McGee (2004) – *Handbook of Research on Multicultural Education*, San-Francisco, Jossey-Bass.
- Bernat, S. E. (2003) – *Tehnica învățării eficiente*, Cluj-Napoca, PUC.
- Dunn, R. și Griggs, S. A. (1995) – *Multiculturalism and learning style. Teaching and counseling adolescents*, Westport, Preager Publishers.
- www.divers.ro
- www.recensamant.ro

II.

Deșcrierea câtorva metode de predare recomandate pentru opționalul de educație multiculturală

Conversația euristică

- ajută elevii să formuleze întrebări
- ajută elevii să răspundă la întrebări
- comunicare între elevi și profesor
- dezvoltă activismul în învățare

Conversația este una dintre metodele de activizare a învățării care se bazează pe dialog între profesor și elevi. Inițiatorul conversației euristice este profesorul, iar elementul cel mai important în menținerea elevilor angajați în conversație este reprezentat de calitatea întrebărilor.

O întrebare de calitate este o întrebare deschisă, legată clar de subiectul pus în discuție și care reprezintă un subiect cu adevărat atractiv pentru elevi. Întrebarea care poate genera o conversație euristică este o întrebare care propune o problemă spre rezolvare prin discuție. Majoritatea întrebărilor formulate la finalul lecțiilor în manualul de „Educație multiculturală” sunt întrebări potrivite pentru conversația euristică.

Pentru a atrage atenția elevilor asupra întrebării și a-i stimula, puteți să le spuneți înainte de a formula întrebarea lucruri precum:

- *Acum aș dori să aud ce gândiți voi.*
- *Am o întrebare la care aș vrea să vă gândiți.*
- *Mă aștept să aud foarte multe idei.*
- *Aș dori să aud ce cred cât mai mulți dintre voi.*

Conversația euristică va avea un grad mai mare de reușită și în funcție de modul în care elevii vor fi implicați. Când se adresează o întrebare, este necesar un anumit timp de reacție din partea elevilor. În acest timp, numit „timp de așteptare”, este important ca învățătorul să reziste tentației de a da el însuși răspunsul. Cercetătorii recomandă ca durata timpului de așteptare să fie de 5 secunde.

Conversația euristică dezvoltă activismul în învățare. După ce învățătorul lansează o întrebare de calitate, pentru a iniția conversația, el poate stimula elevii să formuleze întrebări ajutătoare pentru a afla răspunsul. Când elevii s-au obișnuit cu această metodă, pot fi stimulați să formuleze și ei întrebări care să poată genera o discuție, astfel încât rolul de persoană care inițiază conversația se schimbă alternativ de la învățător la elev.

Explicația

- **ajută elevii să înțeleagă anumite conținuturi**
- **ilustrează idei**
- **traduce din limbajul de specialitate în limbajul stăpânit de elev până în acel moment**
- **facilitează transferul**

Explicația este o metodă de predare care are rolul de a ilustra anumite conținuturi, cu scopul de a facilita transferul acestor cunoștințe de la nivelul declarativ la nivelul aplicativ. Nivelul declarativ înseamnă acele cunoștințe pe care elevul le poate reproduce atunci când este solicitat, iar nivelul aplicativ de cunoștințe înseamnă acele cunoștințe cu care elevul poate opera.

Elementele esențiale în utilizarea explicației sunt: limbajul utilizat și exemplele alese. Ambele trebuie să fie adaptate la nivelul de vârstă și la experiențele anterioare ale elevilor. Dacă exemplele alese fac referire la experiențe trăite și cunoscute de întreaga clasă, explicația va funcționa mai bine. Un risc care apare deseori în folosirea exemplului constă în utilizarea exemplului prototip. De exemplu, pentru fruct aproape întotdeauna vom da ca exemplu „măr”. Când elevul va auzi „kiwi” s-ar putea să aibă dificultăți în a încadra exemplul „kiwi” în categoria fructelor. Pentru a preveni acest risc, cercetătorii recomandă să se folosească mai multe exemple (2-3) și mai variate.

Atunci când se introduc concepte noi, acestea vor fi explicate prin utilizarea de termeni pe care elevii îi stăpânesc deja. Pentru a dezvolta abilități de gândire de ordin superior, înainte de a explica un termen nou învățătorul poate întreba elevii ce cred ei că înseamnă acel lucru și le poate oferi sprijin dând exemple de contexte în care termenul nou este folosit. Chiar dacă acest demers presupune un mai mare consum de timp decât explicația obișnuită, are avantajul de a dezvolta elevilor obiceiul de a se întreba și singuri ce ar putea însemna un termen cu care vin în contact.

Dezbaterea

- **ajută elevii să-și formeze opinii**
- **ajută elevii să identifice argumente și dovezi pentru a-și susține o opinie**
- **ajută elevii să-și susțină o opinie într-o conversație într-un mod politic**
- **oferă ocazia realizării comunicării pe orizontală, de la elev la elev**
- **pune elevii în contact cu mai multe alternative**
- **dezvoltă capacitatea de a lua decizii**
- **permite exersarea capacității de a ajunge la un consens**

Dezbaterea este o metodă care *activizează* procesul de învățare prin punerea elevilor în situația de a-și exprima opiniile și de a le susține cu argumente. Într-o dezbatere, elevii aleg în primul rând o poziție sau o idee pe care să o susțină. Apoi selectează și exprimă acele argumente pe care le consideră relevante pentru ideea sau poziția aleasă de ei. Dezbaterile se pot realiza prin intermediul mai multor metode specifice.

O astfel de metodă este Linia valorilor. Linia valorilor face parte din pachetul de metode promovate de programul *Lectura și scrierea pentru dezvoltarea gândirii critice*.

- Pentru a pregăti o astfel de dezbatere porniți de la o întrebare binară, care cere adoptarea unei poziții. De exemplu: „Ar trebui ca elevii de clasa a IV-a să poarte uniformă la școală?” Cereți elevilor să se gândească la răspuns, să adopte o poziție și să scrie răspunsul lor pe hârtie.
- Întrebați apoi care este elevul care e foarte sigur că răspunsul este „da” și care este elevul care e foarte sigur că răspunsul este „nu”.

Rugați elevul care a răspuns „da” să se așeze într-o parte a clasei, iar pe elevul care a răspuns „nu” să se așeze în partea opusă.

- Cereți celorlalți elevi să se așeze, pe o linie imaginară, între cei doi, stând mai aproape sau mai departe de capetele liniei, în funcție de cât de puternic este răspunsul lor „da” sau „nu”.
- Dați-le elevilor câteva minute să discute cu colegii aflați lângă ei pe linia valorilor, pentru a forma câteva grupuri care au cam aceeași opinie. Timp de câteva minute, elevii vor discuta în aceste grupe care sunt argumentele pentru poziția adoptată de ei. De asemenea, își pot alege un purtător de cuvânt, care să prezinte tuturor opinia grupului.
- Dezbaterea frontală va începe prin prezentarea poziției elevilor plasați la cap de linie și va continua cu prezentarea opiniilor grupurilor din interior.
- După ce toate opiniile sunt prezentate, elevii sunt încurajați să-și schimbe locul pe linie, dacă părerea lor s-a modificat în urma dezbaterii.
- Se discută cu toată clasa motivele pentru care unii elevi și-au schimbat poziția.
- La final, elevilor li se poate cere să scrie o concluzie a discuției. Câțiva dintre ei vor citi cu voce tare concluzia lor.

Câteva caracteristici ale dezbaterilor sunt:

- Presupun adoptarea unei poziții;
- Poziția este exprimată și susținută cu argumente și dovezi;
- Se dă ocazia pentru contraargumentare;
- Se desfășoară într-un timp bine delimitat, egal pentru fiecare poziție exprimată;
- Se poate ajunge la o concluzie sau la un consens.

Dezbaterile implică foarte mult elevii. Pentru a le face cu adevărat utile: lăsați timp suficient de reacție elevilor; așteptați să ridice mâna mai mulți elevi înainte de a da cuvântul unuia; rezumați discuția din când în când; repetați pentru întreaga clasă întrebările și comentariile elevilor care vorbesc mai încet; stabiliți regulile dezbaterii în mod clar și de la început; asigurați-vă că nu veți da cuvântul doar elevilor dominanți.

Un efect valoros al dezbaterilor este că pot conduce la modificări ale comportamentelor.

Lectura predictivă

- ajută elevii să-și dezvolte gândirea critică
- dezvoltă activismul în învățare
- dezvoltă capacitatea de reflecție
- dezvoltă motivația pentru lectură
- facilitează înțelegerea de profunzime a textului
- dezvoltă capacitatea de sinteză
- ajută elevii să-și dezvolte gândirea predictivă

Predicția este unul dintre cele mai importante instrumente care pot conduce la dezvoltarea gândirii critice.

Dezvoltarea abilității de a realiza predicții se poate realiza și prin utilizarea lecturii predictive. Lectura predictivă se realizează astfel:

- se citește titlul povestirii și se lansează întrebarea: „Despre ce credeți că va fi vorba în acest text?”
- se citește primul fragment, iar elevii sunt întrebați ce s-a întâmplat;
- înainte de citirea celui de-al doilea fragment, elevii sunt din nou întrebați ce cred că se va întâmpla mai departe și de ce cred că se va întâmpla un anumit lucru;
- se citește cel de-al doilea fragment și se întreabă elevii ce s-a întâmplat;
- se procedează la fel până la terminarea povestirii.

În cazul lecturii predictive contează foarte mult locul unde se întrerupe lectura pentru predicții. Cel mai bun moment este cel în care o acțiune tocmai începe, dar nu se poate încă ști cu certitudine ce va urma. Momentele de tensiune din text sunt foarte potrivite pentru opriri, pentru ca elevii să aștepte cu nerăbdare continuarea lecturii.

Numărul de fragmente se stabilește și în funcție de lungimea textelor. Pentru textele din manualul de „Educație multiculturală” se recomandă împărțirea textului în 3-4 fragmente (2-3 opriri).

Lectura predictivă se poate realiza utilizând și alt tip de întrebări predictive. Textul se împarte pe fragmente după aceleași criterii, iar elevilor li se adresează o întrebare specifică, despre un anumit personaj. Întrebarea va fi una care să solicite elevii să prezică acțiunile personajului pe mai departe.

Lectura în perechi

- ajută elevii să comunice unul cu altul
- dezvoltă capacitatea de a citi fluent și conștient
- facilitează înțelegerea de profunzime a textului
- motivează pentru lectură

Lectura în perechi dezvoltă capacitatea de a coopera cu alt coleg pentru a rezolva o sarcină de învățare care presupune lectură. Este o metodă de a activa lectura și de a dezvolta abilitățile de citit ale elevilor.

Este o metodă de predare extrem de veche și cunoaște foarte multe variații. Redăm în continuare câteva variante ale lecturii în perechi.

Lectura cu colegul de bancă. Elevii citesc alternativ câte un fragment din text.

Lectura și rezumatul în perechi (Metodă din programul *Lectura și scrierea pentru dezvoltarea gândirii critice*). Textul se împarte într-un număr par de fragmente. Primul elev citește doar primul fragment, iar al doilea elev citește doar al doilea fragment. Lectura se face în gând și simultan. Elevii își prezintă unul altuia rezumatul fragmentului citit. Se trece la următoarea grupă de două fragmente, se citesc simultan și se prezintă rezumatele reciproc. Când textul este epuizat, perechea are sarcina de a redacta rezumatul întregului text în scris. Este momentul în care elevii sunt încurajați să citească fiecare textul în întregime.

Lectura cu leader. Un elev conduce procesul de lectură, imprimând ritmul. Restul clasei îl urmează. Acest elev va numi următorul leader.

Prieteni prin email. Elevii citesc textele individual și își scriu mesaje electronice despre textele citite.

Adresează aceste mesaje și învățătorului, pentru ca acesta să poată monitoriza discuțiile.

Lectura pentru un coleg. Unul din elevi citește un text altui coleg. Colegul care ascultă formulează întrebări despre conținut.

Lectura cu discuții. Elevii citesc fiecare primul fragment. Apoi, unul dintre ei povestește fragmentul, iar celălalt ascultă. Se citește al doilea fragment și elevul care a ascultat înainte povestește, iar cel care a povestit ascultă.

Mozaicul

- **ajută elevii să comunice**
- **dezvoltă capacitatea de a coopera cu mai mulți colegi pentru rezolvarea unei sarcini de învățare**
- **ajută elevii să-și dezvolte sentimentul de responsabilitate**
- **oferă ocazia realizării comunicării pe orizontală, de la elev la elev**
- **pune elevii în contact cu mai multe alternative**
- **dezvoltă capacitățile de analiză și sinteză**

Întâi împărțiți clasa în grupuri de patru elevi. După aceea, puneți-i pe elevi să numere până la patru, astfel încât fiecare să aibă un număr de la 1 la 4.

Folosiți un material suport, un text pe care îl împărțiți în prealabil în patru părți. Discutați pe scurt titlul textului și subiectul pe care îl va trata. Explicați apoi că pentru această lecție sarcina elevilor este să înțeleagă textul. La sfârșitul orei, fiecare elev va trebui să fi înțeles întregul text. Acesta, însă, va fi explicat de colegii de grup, pe fragmente.

Atrageți atenția că textul este împărțit în patru părți. Toți elevii care au numărul 1 vor primi prima parte. Numărul 2 va primi a doua parte și așa mai departe. Când acest lucru s-a înțeles, toți cei cu numărul 1 se adună într-un grup, toți cei cu numărul 2 în alt grup etc. Dacă clasa este foarte numeroasă, s-ar putea să fie nevoie să faceți două grupuri de numărul 1.

Explicați că grupurile formate din elevii cu numerele 1, 2, 3 și 4 se vor numi de acum încolo grupuri de experți. Sarcina lor este să învețe bine materialul prezentat în fragmentul din text care le revine lor. Ei trebuie să citească și să discute între ei fragmentul respectiv, pentru a-l înțelege cât mai bine. Apoi trebuie să hotărască modul în care pot explica acel fragment altor colegi, pentru că urmează să se întoarcă la grupul din care au plecat pentru a explica („a preda”) acest fragment celorlalți. Este important ca fiecare membru al grupului de experți să înțeleagă că el este responsabil de explicarea acelei porțiuni a textului celorlalți elevi din grupul inițial.

Cereți-le apoi elevilor să se adune în grupurile de experți și să înceapă lucrul. Vor avea nevoie de destul de mult timp pentru a parcurge fragmentul lor de text, pentru a discuta și a se gândi cum să-l explice colegilor lor. Timpul petrecut în grupul de experți este gestionat de către învățător, acesta putând facilita înțelegerea conținutului textului prin întrebări referitoare la materialul studiat. După ce grupurile de experți și-au încheiat lucrul,

fiecare elev se întoarce la grupul său inițial și explică celorlalți conținutul pregătit. Toți elevii vor primi textul în întregime și îl vor citi tot.

Atrageți atenția, din nou, că este important ca fiecare elev din grup să stăpânească conținutul tuturor secțiunilor textului. Încurajați-i să noteze orice întrebări sau nelămuriri pe care le au în legătură cu oricare dintre fragmentele textului și să ceară clarificări expertului pe acel fragment.

Este foarte important ca învățătorul să monitorizeze predarea, pentru a fi sigur că informația se transmite corect și că poate servi ca punct de plecare pentru diverse întrebări. Dacă grupurile de experți au probleme, învățătorul poate să intervină pentru a se asigura că elevii înțeleg corect textul și pot transmite mai departe informațiile.

Varianta de mozaic descrisă mai sus a fost elaborată de Slavin, în 1991, și a fost promovată în România în cadrul proiectului *Lectura și scrierea pentru dezvoltarea gândirii critice*. Principiile de bază ale acestui tip de mozaic sunt:

- existența a două categorii de grupuri: grup casă și grup de experți;
- dobândirea expertizei pe un anumit conținut care urmează a fi explicat colegilor din grupul casă;
- existența unui produs al discuțiilor din grupul de experți: strategia de explicare („predare”) a conținutului pe care s-a dobândit expertiza.

Mozaicul este o metodă complexă, cu multe implicații pedagogice, însă cea mai importantă latură a sa rămâne potențialul uriaș pentru dezvoltarea sentimentului de responsabilitate.

Brain-stormingul

- **ajută elevii să-și dezvolte gândirea creativă**
- **dezvoltă capacitatea de a rezolva probleme**
- **stimulează utilizarea activă a cunoștințelor deținute pentru a produce soluții**
- **dezvoltă abilitatea de a asculta activ**

Termenul provine din limba engleză (brain – creier; storm – furtună) desemnând o „furtună în creier”, motiv pentru care îl regăsim în literatura de specialitate și sub denumirea de „asaltul de idei”. A apărut în 1953, fiind elaborat de Alexander Osborn.

Punctul de pornire este ideea conform căreia cantitatea generează calitatea, de aceea scopul este de a emite cât mai multe idei. Există variante multiple de brainstorming, întotdeauna regăsindu-se două faze:

- producerea și notarea ideilor;
- evaluarea și alegerea soluției potrivite.

Pe acest considerent, metoda a fost numită și a „evaluării amânate” (Cucos, 1998) sau „filosofia marelui *da*”, deoarece la început se rețin toate ideile.

O ședință de brainstorming începe cu anunțarea temei, fiind continuată de emiterea ideilor. Se consideră că, prin eliberarea de evaluarea imediată, creativitatea este deblocată. Se notează toate ideile, indiferent de potențialul lor de fezabilitate, compararea și selecția efectuându-se doar la final. Ideile se pot clasifica în: „idei care pot fi puse în practică imediat”, „idei care necesită timp mai lung pentru a fi puse în practică”, „idei bune în anumite condiții” etc.

Tactul pedagogic îl ajută pe cadrul didactic să creeze un ambient stimulat, unde se evită ironiile, criticile, contrazicerile colegilor atunci când un elev emite idei neobișnuite. Alegerea soluției se face în virtutea adecvării ei la problema enunțată, criteriile stabilindu-se împreună cu elevii.

Brainstormingul încurajează implicarea tuturor elevilor, deoarece toate ideile emise sunt notate. Pornind de la o idee se pot emite și alte idei, prin apel la cunoștințele deținute de elevi în domeniul propus pentru discuție.

Pentru a menține fluxul ideilor constant, învățătorul va pregăti în prealabil câteva soluții pentru problema propusă, soluții pe care le propune din când în când, atunci când discuția pare să treneze. Rolul învățătorului în timpul brainstormingului este de facilitator, el încurajând elevii să producă cât mai multe idei.

Cercetătorii recomandă ca o ședință de brainstorming să nu dureze mai mult de 5-7 minute.

Câteva sugestii pentru ca ședința de brainstorming să funcționeze bine:

- discutați o singură problemă
- lăsați-vă imaginația liberă
- creați o atmosferă relaxată și plăcută
- nu criticați nici o idee atunci când se emite
- notați absolut toate ideile emise
- luați în considerare și ideile care decurg unele din altele

Idei posibile pentru brainstorming:

- de ce există atât de multe limbi materne?

- cum ar putea comunica oamenii eficient altfel decât utilizând limba scrisă sau vorbită?
- cum putem face o persoană de altă cultură să se simtă bine în clasa noastră?
- ce putem face pentru ca toți copiii să se simtă bineveniți în clasa noastră?

Studiul de caz

- **ajută elevii să-și dezvolte capacitatea de analiză**
- **permite explorarea unor soluții pentru probleme complexe**
- **dezvoltă capacitatea de a rezolva probleme**
- **dezvoltă gândirea critică**

Originile acestuia se regăsesc în sociologie, unde a fost introdus de Le Play și de unde s-a extins înspre diverse științe, învățământ și cercetare.

Se pornește de la expunerea unui subiect, ce va fi analizat minuțios pe parcursul demersului. Pe baza studiilor de caz se pot construi raționamente inductive, pornind de la elemente particulare se pot extrage reguli generale, valabile pentru o anumită categorie.

Pentru a reuși, un bun studiu de caz impune câteva exigențe: subiectul ales să fie reprezentativ pentru o întreagă clasă; analiza să fie minuțioasă și din perspective variate; tematica să fie accesibilă înțelegerii grupului și să genereze reale probleme.

Cazurile pot fi create de către învățător în întregime pentru a ilustra o anumită idee dintr-o lecție sau pot fi bazate pe informații reale. Când cazurile sunt bazate pe informații reale, ele conțin: articole din ziare, rezumate, date statistice, citate din documente, fotografii.

Cazurile pot fi închise. Acestea includ o poveste completă, felul în care s-a soluționat și cel puțin o soluție alternativă. Discuția va fi pe marginea adecvării soluțiilor propuse. Riscul în astfel de situații este ca elevii să nu se recunoască în modul de rezolvare. Cazurile pot fi și cu final deschis. Povestea oferă suficiente informații pentru a putea fi dezbătută, însă nu oferă nici o soluție. Elevii se angajează mai mult în acest tip de caz, pentru că ei propun soluțiile, pe baza cunoștințelor pe care le dețin și a experiențelor lor anterioare.

Exemplu de caz cu final deschis:

Norbi este elev în clasa a IV-a. Într-un week-end în care părinții lui sunt plecați din localitate merge în vizită la prietena mamei sale. Copiii de aici sunt în majoritate români, iar Norbi nu cunoaște pe nici unul. Norbi dorește să se joace cu copiii de la bloc, dar se teme că ei nu-l vor primi în joc. În plus, anul trecut, când era mai mic, niște băieți mai mari i-au speriat pe Norbi și Robi, prietenul lui de acasă. Băieții mari de atunci erau tot români. Într-o seară, Norbi hotărăște totuși să coboare în fața blocului. Un băiat mai mare îl întrebă cum îl cheamă și la cine a venit. Norbi răspunde și se apropie de ei. Băieții jucau fotbal. Tocmai atunci trece pe acolo Tudor, un băiat pe care Norbi îl cunoștea. Norbi decide să plece cu Tudor și să se dea cu bicicleta, deși și-ar fi dorit să joace fotbal cu ceilalți băieți. După o vreme Norbi și Tudor se întâlnesc cu ceilalți băieți. Băiatul mai mare începe să-l întrebe cum se spun cuvinte urâte în limba maghiară. Norbi alege să meargă în casă. Cum credeți că ar putea fi rezolvată problema lui Norbi?

Cazul de mai sus este bazat pe întâmplări reale ale unui copil în vârstă de 10 ani, care locuiește într-un oraș mare, cu populație diversă inclusiv din punctul de vedere al etniei. Metoda folosită pentru construirea cazului a fost convorbirea.

Studiile de caz se pretează foarte bine la discuții în grupuri mici. Rezultatul acestor discuții poate fi o recomandare, o decizie, o predicție sau alt rezultat concret. Pentru a ajuta elevii să obțină un rezultat concret în urma discuției lor, învățătorul le poate oferi un ghid de discuție, care să conțină câteva întrebări. Întrebările pot fi de clarificare, care să ajute la definirea problemei pe care o ridică respectivul caz, de identificare a asumpțiilor pe care le fac persoanele din cazul propus, de luare a unei decizii, de evaluare a posibilităților, de predicție. Învățătorul încurajează elevii să solicite informații suplimentare și le oferă aceste informații.

În partea de final a studiului de caz, fiecare grup își va prezenta rezultatul la care a ajuns. Aceste rezultate vor fi discutate cu întreaga clasă, analizându-se avantajele și dezavantajele pentru fiecare dintre ele.

Jocul de rol

- **ajută elevii să devină empatici**
- **ajută elevii să experimenteze o situație din perspective diferite**
- **dezvoltă capacitatea de a rezolva probleme**
- **permite exersarea unui stil de comunicare**
- **dezvoltă abilitățile de căutare și prelucrare a informațiilor**
- **permite exersarea capacității de a planifica un șir de acțiuni**
- **dezvoltă gândirea orientată către ceilalți**

Jocul de rol este o metodă care ajută elevii să înțeleagă mai bine alte persoane sau situații prin ocazia pe care le-o oferă de a interpreta roluri diferite de situația lor obișnuită.

Jocul de rol presupune existența unui scenariu și a unor personaje, pe care elevii le interpretează. Deși comportamentele și acțiunile elevilor sunt reale, scenariile și personajele sunt create pentru a servi scopului lecției. Este o metodă de predare foarte potrivită pentru exersarea diferitelor comportamente posibile într-o situație concretă dată. Jocul de rol poate fi doar prima etapă a unei discuții sau dezbateri.

Câteva idei de scenarii pentru joc de rol sunt:

- procesul – elevii interpretează rol de judecător, avocatul apărării, avocatul acuzării, martor, inculpat etc.
- talk-show-ul – elevii interpretează rol de invitat și gazdă la o emisiune TV cunoscută
- parlamentul – elevii interpretează rol de senatori și deputați care reprezintă interesele diferitelor grupuri
- consiliul profesoral – elevii interpretează rol de director, profesor, diriginte, elev care discută cazuri din școală
- întâlnire intergalactică – elevii interpretează rol de reprezentanți ai pământenilor și negociază drepturi pentru aceștia într-o lume cu specii multiple

Temele pentru jocurile de rol pot fi construite pe baza lecțiilor din manualul de „Educație multiculturală”. Scenariile pot fi construite și împreună cu elevii.

Indiferent de scenariu și temă, jocul de rol are următoarele etape: prezentarea temei jocului de rol, prezentarea sau alegerea unui scenariu, stabilirea personajelor și împărțirea rolurilor, pregătirea individuală sau în grup a rolurilor, interpretarea rolurilor, discutarea și analiza jocului de rol.

Cel mai adesea numărul elevilor din clasă și numărul rolurilor nu sunt egale. Este obligatoriu ca toți elevii să participe la această activitate. O parte dintre ei pot fi observatori (jurații la proces, publicul la talk-show, ziaristii la parlament, părinții la consiliul profesoral, pământenii la întâlnirea intergalactică etc. Rolul de observator nu este unul pasiv. Elevii care observă vor fi cei care vor conduce analiza jocului de rol. Pentru a-i ajuta, învățătorul le poate pregăti o grilă de observație cu 2-3 itemi pe care ei să o completeze.

O modalitate de a implica mai mulți elevi în interpretarea rolurilor este de a le da posibilitatea să interpreteze în pereche rolurile mai complicate. Interpretarea în pereche va scurta și timpul de pregătire a rolului.

În ocazii diferite de joc de rol, fiecărui elev i se va da șansa de a interpreta un rol și de a fi observator.

Metoda proiectelor

- **ajută elevii să investigheze în profunzime un subiect**
- **dezvoltă capacitatea de a coopera cu mai mulți colegi pentru rezolvarea unei sarcini de învățare**

Metoda proiectelor presupune o abordare integrată a curriculumului. În practica școlară se întâmplă adesea ca experiențele de învățare să fie insuficient corelate unele cu celelalte, datorită felului în care se realizează practic predarea. Atunci când predarea se realizează doar din perspectiva disciplinei de studiu și doar din perspectiva a ceea ce se învață la lecții, sunt omise fie legăturile dintre cunoștințe, fie legătura cu realitatea concretă și experiențele acumulate de elevi. Elevul poate rămâne din școală cu impresia că lumea se împarte în unități distincte, care se numesc „fizică”, „biologie”, „literatură” pe de o parte, sau poate rămâne cu impresia că învățarea care are loc în școală este una oarecum artificială și valabilă doar în spațiul școlii, iar ceea ce se întâmplă în realitate este total diferit. Din astfel de percepții au apărut expresii precum „școala vieții”, care ne duc cu gândul la disocierea unor laturi ale personalității, adică profesia se învață în școală, comportamentul se învață în familie, abilitățile se deprind în mediul de lucru, perspectiva asupra vieții apare din situațiile cotidiene la care individul este expus. Ceea ce s-a omis în toate aceste perspective este că, de fapt, vorbim despre aceeași persoană, care se manifestă în toate aceste ipostaze și care trăiește toate aceste experiențe de învățare.

Constructivismul aduce cu sine ideea abordării holistice a disciplinelor de învățământ, fundamentată pe ideea progresului continuu, ceea ce înseamnă că o persoană se dezvoltă permanent, construind pe baza experiențelor de învățare acumulate până la un anumit moment și în deplină cunoștință de existența acestor experiențe. Pentru a realiza concret această coerență, abordarea pedagogică adecvată este cea a curriculum-ului integrat. Curriculumul integrat presupune o predare fundamentată pe „sintetizarea și organizarea didactică a informațiilor din domenii diferite ale cunoașterii în vederea construirii unei viziuni holistice și interactive asupra lumii” (Glava, 2002, p.119). Se conturează astfel o imagine coerentă și realistă asupra cunoașterii.

În cazul metodei proiectelor sarcina de învățare este elementul-cheie. Timpul de elaborare a proiectelor este destul de lung, de la o lună la un semestru. Proiectele se elaborează în comun. Din aceste motive, sarcinile de învățare sunt complexe.

Exemple de sarcini de învățare pentru proiecte:

Realizați un album al familiei voastre în care să includeți:

- un arbore al familiei
- fotografii cu membrii familiei, individual și cu toată familia
- evenimente semnificative din istoria familiei
- o hartă cu călătoriile întreprinse de familie
- povestea numelor membrilor familiei
- tradiții ale familiei

Colaborați în realizarea acestui proiect cu toți membrii familiei voastre și precizați care a fost contribuția fiecăruia.

Alegeți un grup etnic de pe teritoriul României și realizați un studiu de caz asupra acestuia. Studiul vostru va avea o pagină A4. Includeți informații despre:

- numărul etnicilor respectivi în România
- localități unde trăiesc în număr mai mare
- cuvinte în limba respectivă
- tradiții și simboluri
- nume ale unor persoane pe care le cunoașteți
- o informație la alegere

Atașați studiului de caz și o fotografie ilustrativă.

III.

Jocuri și activități distractive cu întreaga clasă

Jocuri și activități distractive

Povestea numelui

Începeți prin a spune povestea numelui dumneavoastră. Solicitați copiii să spună povestea numelor lor. Pentru a-i ajuta, puteți utiliza anexa numărul 2. Jocul poate fi continuat acasă, unde copiii pot încerca să afle, cu ajutorul părinților, istoria numelor acestora. Se poate extinde și la numele animalelor preferate.

Salută în cât mai multe limbi

După parcurgerea mai multor lecții din cursul de educație multiculturală, elevii pot fi provocați să salute în cât mai multe limbi la începutul lecției.

Vrei să fii miliardar

După ce ați parcurs minim cinci lecții, formulați cincisprezece întrebări legate de temele discutate la educație multiculturală. Se utilizează regulile jocului omonim, inclusiv posibilitățile de a obține ajutor: „50-50”, „sună un prieten” și „întreabă publicul”.

X și 0

Este un joc care se poate realiza în oricare dintre lecții, în partea de fixare a cunoștințelor. Pregătiți nouă întrebări din lecție. Adresați întrebările în ordinea importanței lor, deoarece se poate întâmpla ca jocul să se finalizeze înainte ca dumneavoastră să terminați întrebările. Împărțiți clasa în două echipe egale ca număr, lăsând elevii să-și aleagă denumirea echipei. Adresați prima întrebare și dați cuvântul elevului care ridică primul mâna. Dacă nu știe răspunsul la întrebare sau greșește, adresați-vă unui elev din echipa concurentă. Adresați întrebările alternativ, o dată unei echipe, apoi

celelalte. De câte ori cineva greșește, echipa concurentă are ocazia să răspundă. Pentru fiecare răspuns corect, echipa are dreptul să plaseze un „X” sau un „0” într-un pătrat cu nouă căsuțe pregătit în prealabil. Câștigă echipa care reușește să completeze un șir de trei semne de „X” sau „0” pe linie, coloană sau diagonală.

Scrisoare de început de an

Scriveți-le elevilor o scrisoare în care să le povestiți cum ați petrecut vacanța de vară. Includeți și câteva informații despre lucruri care vă plac, care nu vă plac și ce vă doriți pentru noul an școlar. Adresați-le și câteva întrebări. Citiți această scrisoare copiilor și dați-le câte o foaie de hârtie și un plic ca să vă scrie și ei ce au făcut în vacanță, să răspundă la întrebări și să scrie ce își doresc de la noul an școlar. După ce termină de scris, fiecare elev vă va citi scrisoarea.

Dicționarul elevilor

Scriveți cinci întrebări pe tablă. Acestea pot fi:

1. cum te numești?
2. ai frați sau surori?
3. câți ani ai?
4. ce-ți place la școală?
5. ce culoare au ochii tăi?

Grupați elevii câte doi și cereți-le să se intervieveze unii pe ceilalți și să-și noteze răspunsurile. Apoi cereți-le să folosească informațiile aflate pentru a scrie definiții de dicționar despre colegii săi. De exemplu: „Toma, Cristian, elev, clasa a IV-a B, o soră și nici un frate, 8 ani, matematică și educație fizică, ochi căprui.”

Puteți lega acest exercițiu de lecția „Albumul clasei” și să scrieți definițiile sub fotografiile elevilor.

Acrostihuri cu numele elevilor

Cereți elevilor să scrie poezii despre ei înșiși, în care fiecare vers să înceapă cu o literă din numele lor.

Exemplu:

Curajos
Repezit
Isteț
Sincer
Tare

Inteligent
Atent
Norocos
Talentat
Original
Matematician
Alintat

Exerciții de încălzire

Sunete făcute de animale

Copiii se leagă la ochi cu fulare sau eșarfe. Învățătorul le distribuie fiecăruia câte un nume de animal, cam cinci specii diferite. Copiii trebuie să formeze grupe din același fel de animal chemându-se unii pe ceilalți doar prin zgomotul pe care îl face animalul respectiv.

Tricoul favorit

Rugați copiii să aducă la școală tricourile lor favorite. La începutul lecției dați-le ocazia să-și prezinte colegilor tricoul favorit și cereți-le să explice de ce cred că acest tricou le exprimă cel mai bine personalitatea.

Amuzanta Anabela și curajosul Cristi

Cereți copiilor să aleagă o trăsătură care li se potrivește și care începe cu inițiala prenumelui lor. Rugați-i să se prezinte astfel clasei și dați ocazia celorlalți copii să formuleze întrebări în legătură cu trăsătura aleasă.

Partenerul aniversar

Cereți copiilor să identifice acel coleg care are ziua de naștere cea mai apropiată de a lor (zi și lună). După ce fiecare își găsește partenerul aniversar, dați-le câteva minute să discute și să identifice două trăsături pe care le au în comun.

Tablouri din gumă de mestecat

Dați-le copiilor câte o gumă de mestecat, o scobitoare și o bucată de hârtie. Lăsați-i cam 10 minute să mestece guma, să o lipească pe hârtie și să creeze forme utilizând doar scobitoarea. Cele mai „frumoase” tablouri vor fi premiate.

Ha, Ha, Ha

Așezați elevii în cerc, unul lângă celălalt. Elevul care va începe jocul va avea voie să râdă folosind un singur „ha”. Cel de-al doilea elev va putea folosi doi de „ha”, cel de-al treilea trei de „ha” și așa mai departe. Mișcarea se produce în cerc. Elevii care râd altfel vor ieși pe rând afară din joc. Câștigă cel care nu se încurcă sau nu râde altfel până la final.

IV.

Sugestii de realizare a lecțiilor de educație multiculturală

Particularitățile culturale în învățare

Preferințele pe care le manifestăm în comportamentele de învățare pe care le practicăm sunt influențate și de trăsăturile culturii în care trăim. Cultura presupune valori, credințe și moduri de percepție comune persoanelor care-și desfășoară existența într-un anumit spațiu cultural.

Cercetările în acest domeniu au încercat să evalueze trăsăturile distinctive ale anumitor grupuri, pentru a asigura șansa egală în atingerea succesului în învățare. Elementele distinctive de natură culturală sunt utile persoanelor care învață în medii caracterizate prin interculturalitate. Se pare că grupurile minoritare depind într-o măsură mai mare de context (Dunn și Griggs, 1998) decât grupurile non-minoritare.

Dintre tehnicile de lucru utilizate, învățarea prin cooperare dă cele mai bune rezultate în cazul elevilor/studentilor care provin din culturi diferite (Irvine și York, 1995). În cazul aplicării unei anumite tehnici de predare ies la iveală preferințele în învățare ale profesorului, acestea fiind ingredientul de bază al stilului de predare. Odată ce profesorul își identifică propriile preferințe în activitatea de învățare, va înțelege mai bine de ce predă într-un anumit mod.

Indiferent de stilul de predare al profesorului sau de cel de învățare al elevului, există câteva elemente a căror prezență în lecții va atrage după sine șanse egale de atingere a succesului educațional, indiferent de apartenența culturală a elevilor/studentilor (Bennett, 1995):

- identificarea stilurilor de învățare ale elevilor și a stilului de predare al profesorilor;
- stabilirea limitelor de acceptabilitate (cât de mult ne putem abate de la preferințele noastre în învățare, fără a ne simți inconfortabil);

- concentrarea la început pe elevii/studentii care întâmpină dificultăți în învățare;
- cunoașterea anumitor pattern-uri de învățare care par să caracterizeze diferite grupuri etnice;
- acomodarea diversității se face treptat, elementele strategiilor noi vor fi introduse pe rând;
- utilizarea în predare a tuturor modurilor fundamentale de învățare: vizual, auditiv, tactil, kinestezic.

Un elev/student care frecventează o școală diferită de grupul etnic căruia îi aparține poate întâmpina dificultăți în învățare, generate de trăsăturile grupului din care provine și nu de potențialul său individual. Acesta este un aspect care influențează trăsăturile microculturii care se construiește în acea școală. Conștientizarea acestor factori de influență conduce la o acomodare mai eficientă a diversității în școală. De exemplu, tendința de a da sfaturi pare să fie ceva banal, dar pentru un elev/student dintr-un grup minoritar poate lua o notă personală. Răspunsul profesorului la reacția elevului/studentului dobândește o altă semnificație în acest context, devenind mai importantă datorită consecințelor pe care le poate provoca.

Contextul cultural în care cineva trăiește influențează dezvoltarea acelei persoane în aceeași măsură în care este influențată și de potențialul individual înăscut: „suntem la fel de mult creații ale culturii noastre, precum suntem și creații ale creierului nostru” (Gardner, 1991, p. 38). A studia efectele contextului nu înseamnă a pune etichete, ci a găsi soluții realiste de îmbunătățire a practicii școlare.

Reguli de conviețuire în clasă

Pornind de la aspectele prezentate în sub-capitolul anterior, pentru a acomoda diversitatea tuturor elevilor din clasă considerăm că stabilirea unui set de reguli de conviețuire în clasă contribuie la crearea unui climat de învățare în care fiecare elev să se simtă binevenit. Un moment potrivit pentru stabilirea acestor reguli este prima oră de curs.

Aceste reguli se stabilesc pe bază de negociere, prin implicarea tuturor elevilor. O modalitate de realizare a negocierii poate fi următoarea:

1. profesorul roagă elevii să se gândească individual la regulile pe care ar dori ca fiecare copil din clasă să le respecte la cursul de educație multiculturală și apoi să scrie minim două astfel de reguli pe o hârtie;

2. elevii discută în pereche regulile pe care le-au ales și decid împreună care sunt cele mai importante două reguli pentru perechea respectivă;
3. în timp ce elevii discută, profesorul trece de la o pereche la alta și se asigură că elevii scriu regulile suficient de clar și specific;
4. elevii discută în grupuri de câte patru, formate din două perechi, care sunt regulile pe care le-au ales în pereche și decid împreună care sunt cele mai importante două reguli pentru grupul respectiv;
5. un purtător de cuvânt al grupului de patru elevi spune cu voce tare regulile;
6. profesorul scrie toate regulile spuse de copii pe tablă, eliminându-le pe cele care se repetă prin consultarea clasei;
7. profesorul poate propune și el una-două reguli, pe care le adaugă listei după consultarea clasei;
8. printr-o discuție frontală se clarifică înțelesul fiecărei reguli în parte și se dau exemple;
9. în finalul discuției se precizează extrem de clar că regulile sunt pentru toți membrii clasei, inclusiv profesorul.

După stabilirea setului de reguli, acesta se afișează într-un loc vizibil din clasă. Ori de câte ori este cazul, se reamintește o regulă sau alta, în conformitate cu situația în care se găsește clasa la un moment dat. Este foarte important ca regulile să devină un cod activ de comportament al clasei și să nu fie uitate pe un poster frumos realizat. Pentru a face din setul de reguli un cod de comportament activ se pot alege săptămâni în care se practică la fiecare lecție o anumită regulă, se pot da întăriri pozitive (laudă, încurajare) de fiecare dată când se respectă o regulă, se poate oferi feedback în fiecare lecție din prima lună asupra modului în care regulile au fost respectate, se pot discuta consecințele nerespectării regulilor etc.

Se poate întâmpla ca pe parcursul anului să fie necesară introducerea de noi reguli sau modificarea regulilor existente. Acest lucru este posibil respectând procedura inițială de stabilire a setului de reguli și prin consultarea întregii clase.

Regulile pot fi formulate utilizând modul conjunctiv sau infinitivul lung al verbelor.

Exemplu de set de reguli de conviețuire în clasă:

1. Să participăm cu toții la lecție
2. Să lucrăm în echipă
3. Să formulăm întrebări întotdeauna când nu înțelegem ceva
4. Să ne respectăm reciproc

5. Să vorbim scurt și la obiect
6. Să ne ascultăm activ (suntem atenți la cel care vorbește, nu-l întrerupem, intervenim în discuție făcând referire la ce a spus cel care a vorbit înaintea noastră, dăm din cap afirmativ)
7. Să ne reamintim că suntem diferiți, dar putem conviețui împreună
8. Să fim punctuali

Dincolo de regulile respectate de întreaga clasă, pentru predarea eficientă a acestui curs, sugerăm celui care predă să fie în primul rând un bun ascultător și să ofere permanent feedback elevilor. Caracteristicile unui bun ascultător și cele ale unui slab ascultător sunt:

Caracteristicile unui bun ascultător	Caracteristicile unui slab ascultător
<ol style="list-style-type: none"> 1. Stabilește contact vizual în mod adecvat 2. Este atent la comportamentul verbal și nonverbal al celui care vorbește 3. Are răbdare și nu-l întrerupe pe cel care vorbește 4. Are o atitudine receptivă, exprimată atât verbal, cât și nonverbal 5. Folosește un ton lipsit de amenințare atunci când formulează întrebări 6. Parafrazează și rezumă ceea ce spune interlocutorul 7. Oferă feedback constructiv, verbal și nonverbal 8. Este empatic, se străduiește să înțeleagă perspectiva celui care vorbește 9. Manifestă interes pentru interlocutor ca persoană 10. Demonstrează orientare către celălalt și dorință de a asculta 11. Nu critică și nu face judecăți de valoare asupra celui alt 12. Este deschis 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Întrerupe vorbitorul (este nerăbdător) 2. Evită contactul vizual 3. Este distras și nu acordă atenție celui care vorbește 4. Nu arată interes față de interlocutor 5. Oferă puțin sau deloc feedback, verbal sau nonverbal 6. Schimbă subiectul 7. Judecă pe cel care vorbește 8. Este limitat 9. Vorbește prea mult 10. Se preocupă de sine 11. Oferă sfaturi nesolicitate 12. Este prea ocupat pentru a asculta

(Purdy, M. – <http://featuredreports.bet.monster.com/listen/overview>)

Exemple de planificare didactică anuală

Exemplul nr. 1

Nr.	Unitate de învățare	Conținut	Nr. de ore	Observații
1.	La început de an	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentarea opționalului „Educație multiculturală” • Prezentarea manualului și a caietului • Completarea primei pagini din caiet 	1	La finalul semestrului I se va organiza o sărbătoare multiculturală, la care elevii vor fi invitați să aducă obiecte și produse culinare specifice diverselor etnii. Întâlnirea va avea loc după-masa. Vor fi invitați părinții.
2.	Familia	Membrii familiei mele	1	
		Familia mea vine din ...	1	
		Mame și copii	1	
3.	Etnii 1	Albanezii	1	
		Arabii	1	
		Armenii	1	
		Bulgarii	1	
4.	Etnii 2	Cehii	1	
		Chinezii	1	
		Croații	1	
		Evreii	1	
5.	Etnii 3	Germanii	1	
		Grecii	1	
		Italienii	1	
6.	Comunitatea	Prieteni	1	
		Băieți și fete	1	
		Comunitatea	1	
7.	Asemănător și diferit	Rețete tradiționale	1	
		Locuințele noastre	1	
		Religia mea	1	
8.	Etnii 4	Macedonenii	1	
		Maghiarii	1	
		Polonezii	1	
		Românii	1	

Nr.	Unitate de învățare	Conținut	Nr. de ore	Observații
9.	Etnii 5	Romii	1	
		Rușii lipoveni	1	
		Rutenii	1	
		Sârbii	1	
10.	Etnii 6	Slovacii	1	
		Tătarii	1	
		Turcii	1	
		Ucrainenii	1	
11.	Cine suntem?	Real și imaginar	1	
		Albumul clasei	1	
12.	La final de an	<ul style="list-style-type: none"> • Susținerea portofoliilor – lecție deschisă, realizată cu participarea părinților • Completarea ultimei pagini din caiet 	1	

Exemplul nr. 2

Nr.	Unitate de învățare	Conținut	Nr. de ore	Observații
1.	Etnii 1	Albanezii	1	
		Armenii	1	
		Bulgarii	1	
		Cehii	1	
2.	Etnii 2	Croații	1	
		Evreii	1	
		Germanii	1	
		Grecii	1	
3.	Etnii 3	Italienii	1	
		Macedonenii	1	
		Maghiarii	1	
		Polonezii	1	
4.	Etnii 4	Românii	1	
		Romii	1	
		Rușii – lipoveni	1	
		Rutenii	1	
5.	Etnii 5	Sârbii	1	
		Slovacii	1	
		Tătarii	1	
		Turcii		

Nr.	Unitate de învățare	Conținut	Nr. de ore	Observații
6.	Etnii 6	Ucrainenii	1	
		Chinezii	1	
		Arabii		
7.	Familia	Membrii familiei mele	1	
		Familia mea vine din ...	1	
		Mame și copii	1	
		Religia mea	1	
		Locuințele noastre	1	
8.	Comunitatea	Comunitatea	1	
		Prieteni	1	
		Băieți și fete	1	
9.	La fel dar totuși altfel	Rețete tradiționale	1	
		Real și imaginar	1	
10.	La sfârșit	Albumul clasei	1	

Exemple de competențe specifice la nivel de lecție

Competențe specifice care se recomandă să fie atinse prin predarea oricărei lecții de educație multiculturală

Într-o lecție de educație multiculturală, așa cum este aceasta imaginată de autorii programei, cele mai multe competențe formate țin de domeniul abilităților și al valorilor și atitudinilor. Domeniul cunoștințelor nu este neglijat, însă importanța sa este redusă în comparație cu celelalte două. Din acest motiv, învățătorii și învățătoarele sunt încurajați ca în timpul lecțiilor să urmărească, prin metodele de predare-învățare selectate, mai ales dezvoltarea de abilități și exersarea de valori.

Una dintre întrebările care se ridică în alegerea competențelor ce urmează să fie dezvoltate într-o lecție se referă la numărul acestora. Numărul competențelor derivă din numărul de obiective urmărite. Într-o lecție de educație multiculturală numărul optim de obiective într-o lecție este 4, unul de cunoștințe, 2 de abilități (legate de tema lecției particulare sau de

obiectivele generale ale cursului) și unul de cunoștințe. La nivel de competențe specifice dezvoltate prin atingerea obiectivelor lecției, se pot asocia una–două competențe unui obiectiv, în funcție de nevoile de învățare ale elevilor din clasă.

Competențe specifice din lista de mai jos pot fi modelate prin oricare dintre lecțiile cursului de educație multiculturală și sunt derivate din competențele specifice a căror realizare este vizată de obiectivele cursului la nivel de cunoștințe, abilități, valori și atitudini:

- Să rezolve exerciții din caietul elevului;
- Să explice asemănările și deosebirile dintre oameni;
- Să reprezinte grafic conținuturile discutate în lecție;
- Să adreseze întrebări legate de subiectul lecției;
- Să dezbată situațiile prezentate în text;
- Să dramatizeze textul dat;
- Să discute pe baza imaginilor din manual;
- Să discute în perechi mesajul textului;
- Să coopereze cu alți colegi în rezolvarea sarcinilor de învățare;
- Să citească fluent și conștient textul din manual;
- Să răspundă la întrebările din manual;
- Să exprime în scris un comentariu în legătură cu textul studiat;
- Să explice mesajul textului din manual;
- Să adreseze întrebări referitoare la subiectul lecției de zi;
- Să răspundă prompt la întrebările adresate de învățător/învățătoare;
- Să dea exemple de situații din viața lor care au legătură cu lecția de zi;
- Să identifice valorile după care s-a călăuzit un personaj din text atunci când a acționat într-o anumită situație;
- Să identifice valorile după care s-a călăuzit o persoană din realitate atunci când a acționat într-o anumită situație;
- Să-și dezvolte sentimentul identității;
- Să-și dezvolte sentimentul apartenenței la un grup;
- Să contribuie activ la lecție prin aducerea de obiecte/produse care au legătură cu subiectul lecției de zi;
- Să contribuie activ la realizarea sarcinii de lucru în cadrul grupului;
- Să participe activ la jocurile de rol și la dramatizările inițiate în lecție;
- Să accepte diversitatea;
- Să aprecieze diferențele dintre oameni;
- Să manifeste respect față de valorile celorlalți;

- Să exprime o părere personală despre o situație prezentată în textul din manual;
- Să manifeste deschidere și empatie față de colegi.

Competențe specifice care se recomandă să fie atinse prin predarea temelor multiculturale

Temele multiculturale răspund în primul rând obiectivului general al cursului referitor la descrierea unor trăsături caracteristice pentru grupuri etnice (majoritare și minoritare) care trăiesc pe teritoriul țării noastre: denumire, limbă vorbită, cultură, literatură, religie, folclor, tradiții culinare etc.

Conținutul lecției: Etnii

Competențe specifice care pot fi atinse prin predarea lecției respective:

- Să enumere grupuri etnice care trăiesc pe teritoriul României;
- Să enumere limbi care se vorbesc pe teritoriul României;
- Să descrie elemente specifice ale altor grupuri etnice decât populația majoritară sau grupul din care fac parte;
- Să diferențieze cetățenia de etnie;
- Să identifice trăsături ale grupului etnic studiat pe baza textului și a imaginilor din manual;
- Să compare trăsături ale diferitelor grupuri etnice, precizând asemănări și deosebiri între acestea;
- Să localizeze pe harta României etniile studiate;
- Să localizeze pe harta României zonele în care etniile studiate au o pondere mai mare;
- Să utilizeze formulele de salut și adresare învățate din manual;
- Să identifice caracteristici ale etniilor pe baza imaginilor prezentate în manual sau de către învățător/învățătoare;
- Să analizeze elementele portului popular al diferitelor etnii pe baza imaginilor din manual sau a materialelor aduse de învățător/învățătoare;
- Să-și dezvolte abilitățile de comunicare cu alte etnii;
- Să-și scrie numele folosind alfabetul diferit;
- Să diferențieze literele alfabetului latin de litere ale altor alfabeturi (arab, chinezesc, grec, ebraic, slav);
- Să explice semnificația numelor personajelor din manual;
- Să sesizeze asemănările și deosebirile dintre etnii;
- Să accepte diversitatea etnică;
- Să valorizeze pozitiv diferențele etnice dintre colegii de clasă.

Competențe specifice care se recomandă să fie atinse prin predarea temelor interculturale

Temele interculturale răspund în primul rând obiectivelor generale ale cursului referitoare la explorarea asemănărilor și diferențelor generate de cultură dintre persoanele care conviețuiesc într-un anumit spațiu geografic și la crearea unui climat școlar caracterizat prin deschidere față de diversitatea etno-culturală a elevilor și prin valorificarea pozitivă a diferențelor în timpul lecțiilor.

O competență specifică pentru aceste lecții este să definească, cu ajutorul dicționarului sau al învățătorului/învățătoarei, conceptele-cheie de pe prima pagină a lecției din manual. Aceste concepte pot fi considerate niște nuclee în jurul cărora poate fi proiectată lecția.

Conținutul lecției	Competențe specifice care pot fi atinse prin predarea lecției respective
<p>Membrii familiei mele</p> <ul style="list-style-type: none"> • Familia mea este compusă din... • Arborele familiei • Specificul unei familii 	<ul style="list-style-type: none"> • Să precizeze componența familiei proprii; • Să identifice rolul fiecărui membru al familiei proprii; • Să stabilească relațiile existente între membrii unei familii; • Să reprezinte grafic componența familiei proprii; • Să identifice elementele care dau specificul unei familii; • Să-și exprime părerea despre ce înseamnă pentru ei să aparțină unei familii.
<p>Familia mea vine din...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eu și familia mea • Istoria familiei • Tradiții ale familiei 	<ul style="list-style-type: none"> • Să descrie originile propriei familii; • Să realizeze arborele genealogic la familiei proprii; • Să identifice varietatea costumelor populare dintr-o zonă luată în discuție la lecție; • Să explice valoarea de simbol a costumului popular; • Să enumere unele obiceiuri specifice familiei proprii; • Să prezinte tradiția practică în familia lor care le place cel mai mult.

Conținutul lecției	Competențe specifice care pot fi atinse prin predarea lecției respective
<p>Mame și copii</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mama mea • Ce moștenim de la părinți • Identitate și etnie 	<ul style="list-style-type: none"> • Să enumere asemănări între părinți și copii; • Să identifice trăsături pe care le-au moștenit de la părinți; • Să motiveze de ce e bine ca un copil să asculte de părinți; • Să demonstreze de ce propria mamă este cea mai bună; • Să-și dezvolte sentimentul propriei identități în raport cu cea a familiei proprii.
<p>Religia mea</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valori spirituale • Credință și comportament • Ce sărbătorim 	<ul style="list-style-type: none"> • Să precizeze religia familiei proprii; • Să descrie obiceiuri religioase ale familiei proprii; • Să recunoască în realitate biserici, obiecte de cult și simboluri religioase specifice; • Să respecte regulile de comportament într-un lăcaș de cult; • Să respecte dreptul la credință diferită al colegilor săi.
<p>Locuințele noastre</p> <ul style="list-style-type: none"> • Camera mea • Diferite tipuri de locuințe • Obiecte specifice locuințelor noastre 	<ul style="list-style-type: none"> • Să-și descrie camera și locuința; • Să compare diferite tipuri de locuințe; • Să realizeze un plan al casei sau camerei proprii; • Să analizeze obiecte prezente în locuința proprie; • Să deseneze o casă în care s-ar putea simți bine toți oamenii de pe pământ; • Să întocmească o listă cu obiectele preferate din locuința proprie.
<p>Comunitatea noastră</p> <ul style="list-style-type: none"> • Strada mea • Cartierul meu • Satul/orașul meu • Grupuri din care facem parte 	<ul style="list-style-type: none"> • Să numească vecini care locuiesc pe strada proprie; • Să-și descrie cartierul și orașul/satul; • Să precizeze reguli de bună conviețuire într-un grup; • Să analizeze trăsături pe care membri ai diferitelor grupuri le au în comun; • Să identifice diferitele grupuri din care face parte; • Să reflecteze asupra faptului că o persoană aparține mai multor grupuri în același timp.

Conținutul lecției	Competențe specifice care pot fi atinse prin predarea lecției respective
Prieteni <ul style="list-style-type: none"> • Copii cu care mă joc • Copii din cartier • Relații între copii: prietenie, amicitie, colegialitate 	<ul style="list-style-type: none"> • Să enumere copii cu care desfășoară diferite activități: învățare, joc, sport etc.; • Să precizeze numele unor copii din cartierul propriu; • Să identifice diferite relații pe care le au cu alți copii; • Să deseneze colegul preferat; • Să reflecteze asupra rolului fiecărui coleg în comunitatea clasei proprii; • Să-și exprime opinia despre rolul prietenilor în viața proprie.
Băieți și fete <ul style="list-style-type: none"> • Percepții despre fete • Percepții despre băieți • Asemănări și diferențe 	<ul style="list-style-type: none"> • Să precizeze asemănări și deosebiri între băieți și fete; • Să dea exemple de femei și bărbați pe care-i consideră eroi; • Să selecteze afirmațiile cu care sunt de acord din cele prezentate în textul din manual; • Să justifice opinia pe care o au în legătura cu afirmațiile prezentate în textul din manual; • Să accepte diversitatea de gen.
Rețete tradiționale <ul style="list-style-type: none"> • Cum gătim • Cum servim masa • Condimente preferate 	<ul style="list-style-type: none"> • Să citească o rețetă culinară; • Să recunoască mâncăruri specifice diferitelor etnii; • Să descrie obiceiuri de servire a mesei pe care le cunosc; • Să descrie condimentele preferate; • Să respecte tradiții legate de servirea mesei.
Real și imaginar <ul style="list-style-type: none"> • Imaginație și realitate • Percepții și păreri 	<ul style="list-style-type: none"> • Să descrie caracteristicile fructelor prezentate în textul din manual; • Să diferențieze realul de imaginar; • Să compună un text asemănător celui din manual cu personaje reale; • Să reflecteze asupra unui lucru pe care îl cred despre ei; • Să reflecteze asupra unui lucru pe care îl cred ceilalți despre ei; • Să reflecteze asupra unui lucru despre ei despre care știu că e real.

Conținutul lecției	Competențe specifice care pot fi atinse prin predarea lecției respective
Albumul clasei <ul style="list-style-type: none"> • Fotografia mea • Ce înseamnă numele meu • Școală și colegi de clasă 	<ul style="list-style-type: none"> • Să enumere etapele de realizare a unui album al clasei; • Să realizeze în colaborare un album al clasei proprii; • Să identifice trăsăturile cele mai importante ale clasei proprii ca întreg; • Să explice semnificația numelui propriu; • Să-și dezvolte simțul artistic.

Exemple de scenarii didactice

Exemplul nr. 1: Evreii

Înainte de lecție:

1. Pregătirea materialului didactic necesar (poze, hartă, manual, caiet de lucru).
2. Stabilirea legăturii între lecția anterioară și cea care urmează.
3. Formularea obiectivelor.
4. Identificarea elementelor care vor capta atenția clasei.

În timpul lecției:

La început

5. Copiii sunt solicitați să numească forme de salut pe care le cunosc în diferite limbi: română, maghiară, engleză, germană, franceză. Discuție pe baza formulei de salut care diferă cel mai mult, cărei etnii îi aparține, ce știm despre ea.

La mijloc

6. Lectura textului: *Călătorie prin deșert*. Metodă: *Lasă-mi mie ultimul cuvânt*. Elevii citesc textul și subliniază un fragment de text care le place cel mai mult. Citesc acel fragment altor colegi, pe care îi întreabă ce cred despre text. După ce câțiva dintre colegi spun ce idei au în legătură cu acel fragment, elevul care a ales fragmentul are ultimul cuvânt, precizând care este părerea sa.
7. Explicarea cuvintelor necunoscute.

8. Exercițiu: găsirea cuvintelor specifice etniei evreilor din text. Elevii colorează aceste cuvinte.
9. Discuție pe baza imaginilor din carte sau a fotografiilor pregătite de elevi și profesor:
 - diferențe
 - asemănări
 - trăsături specifice, caracteristici
 - întâmplări personale
 - locuri cunoscute
10. Așezarea pe hartă a localităților în care locuiesc mai mulți evrei cu ajutorul unor buline colorate.
11. Discuție pe baza sărbătorilor specifice evreilor, eventual despre religia lor.

La final

12. Joc „X” și „O”. Întrebări pentru joc:
 - Care este grupul etnic despre care am învățat astăzi?
 - Cum se numesc cei doi conducători ai evreilor în perioada călătoriei lor prin deșert?
 - Precizați un cuvânt din textul *Călătorie în deșert* care are legătură cu grupul etnic despre care am învățat.
 - Precizați o localitate din România în care locuiesc mai mulți evrei.
 - Cum salutăm în limba ebraică?
 - Poporul evreu sărbătorește Crăciunul?
 - Cum se numește religia evreilor?
 - În ce direcție se citește în limba ebraică?
 - Menționați un simbol al poporului evreu.
13. Discuție: Care este cel mai important lucru pe care l-ați învățat astăzi?
14. Încheierea lecției prin salut: Șalom.

După lecție:

15. Încercați să vă scrieți numele, de la dreapta la stânga, folosind litere din alfabetul ebraic.
16. Povestiți unui membru din familie ce ați învățat despre evrei.

Exemplul nr. 2: Locuințele noastre

Înainte de lecție:

1. Obiectivele lecției:
 - a. explorarea asemănărilor și diferențelor de natură culturală care sunt vizibile la nivel de ambient (locuința, camera, curtea și grădina)
 - b. exersarea capacităților de analiză, sinteză și comparație
 - c. dezvoltarea unor valori și atitudini precum: acceptarea diversității și sentimentul identității și al apartenenței.
2. Asigurați-vă că elevii vor avea ocazia să vadă cât mai multe feluri de locuințe. Modalități prin care puteți realiza acest lucru:
 - a. Realizați o excursie cu elevii într-o zonă cu influență etno-culturală diferită de cea în care locuiți și faceți cât mai multe fotografii în care să surprindeți locuințe
 - b. Faceți o plimbare scurtă cu elevii într-o zonă în care locuințele sunt diferite față de cele din imediata vecinătate a școlii
 - c. Rugați prieteni cărora le place să călătorească mult să facă fotografii pentru dumneavoastră
 - d. Căutați imagini cu locuințe cât mai diverse pe Internet și tipăriți-le
 - e. Dați-le, în prealabil, elevilor ca temă să deseneze planul casei în care locuiesc.

În timpul lecției:

La început

3. Adresați întrebări elevilor și asigurați-vă că toți elevii au ocazia să răspundă măcar la una dintre întrebări. Exemple de întrebări:
 - a. Unde locuiești?
 - b. Cum arată casa ta?
 - c. Cum arată curtea ta?
 - d. Unde locuiește cel mai bun prieten al tău?
 - e. Cum arată casa lui?
4. Îndrumați elevii să afișeze planurile caselor desenate de ei pe pereții clasei.

La mijloc

5. Anunțați elevii că le veți citi ceva despre locuințe. Citiți textul „Case în care am locuit”.
6. Solicitați elevii să coloreze cu culoarea preferată toate cuvintele din text care au legătură cu locuințele.
7. Întrebați elevii cum arată locuința lor.
8. Cereți elevilor să meargă lângă planul casei desenat de ei și să indice unde este camera în care locuiesc.
9. Moderati o conversație între elevi, cu întrebări precum:
 - a. Ce asemănări există între locuințele prezentate în imaginile din manual?
 - b. Ce deosebiri există între locuințele prezentate în imaginile din manual?
 - c. Ce asemănări există între locuințele voastre?
 - d. Ce deosebiri există între locuințele voastre?
 - e. Ce case ați vizitat?
10. Cereți elevilor să răspundă întrebării din finalul textului („Tu în ce case ai locuit?”) în forma care le place cel mai mult (vezi exercițiul 4 din caietul elevului). Cereți-le elevilor care au ales scrisoarea și desenul să lucreze individual, iar celor care au ales cântecul și mima să lucreze în grup. Verificați din când în când cum se descurcă fiecare și oferiți-le sprijinul de care au nevoie. La final dați elevilor ocazia să citească o scrisoare, să audă un cântecel, să prezinte un desen și să realizeze exercițiul de mimă.

La final

11. Adresați întrebări precum:
 - a. Cum ați dori să arate locuința voastră?
 - b. Cum ar arăta lumea dacă toate casele ar fi la fel?
 - c. Cum ne-am simți într-o lume în care toate casele sunt la fel?

După lecție:

12. Colectionați fotografii cu locuințe mai ciudate din diferite colțuri ale lumii: yachturi, locuințe pe apă, locuințe sub pământ, locuințe suspendate etc.

V.

Sugestii pentru evaluare

Portofoliul

Metoda recomandată pentru evaluare este portofoliul. Prin portofoliu înțelegem o colecție sistematică și organizată după un anumit criteriu de produse realizate de către elevi, într-o unitate de timp dată. Unitatea de timp poate varia, însă pentru a putea realiza eficient o evaluare formativă a învățării elevilor sugerăm semestrul ca unitate de timp. De-a lungul unui semestru elevii au suficient timp pentru a acumula atât produse, cât și schițe/ciorne din etape intermediare ale realizării produselor. Încurajând elevii să introducă în portofolii și schițe/ciorne din etapele intermediare, îi încurajăm să reflecteze și în timpul procesului de realizare a produselor asupra adecvării acestora la obiectivele de învățare urmărite.

În evaluarea portofoliilor, la fel ca și în evaluarea oricărei activități de învățare din cadrul cursului, se va ține seama de cele cinci capacități măsurabile, precizate în obiectivele opționalului și în descriptorii de performanță: învățarea prin cooperare, gândirea de ordin superior, analiza, sinteza și comparația, comunicarea eficientă și cunoștințele despre trăsăturile grupurilor etnice. Ponderea cea mai mare în evaluare o au criteriile care țin de abilități. Recomandăm ca transformarea performanțelor elevilor în calificative să se bazeze mai ales pe criteriile care țin de abilități.

Portofoliile se pot realiza individual sau în grupuri mici. Pentru unele teme se poate lucra cu întreaga clasă, iar anumite părți se pot face individual. De exemplu, pentru tema „Harta multiculturală” se poate realiza o hartă a clasei, și fiecare elev poate avea harta lui, de dimensiuni reduse. Harta clasei se completează pe măsură ce se parcurg lecțiile, în clasă. Hărțile elevilor se completează individual, fie în clasă, fie acasă.

Realizarea unui portofoliu presupune o activitate complexă din partea elevilor. Pentru a le celebra succesul, asigurați-vă că munca lor va fi făcută publică. De exemplu, pentru tema „Ziarul clasei: Curcubeu” o parte din produse vor apărea în ziar, iar ziarul se poate distribui în școală și la părinți. Pentru alte teme, se pot realiza prezentări orale ale portofoliilor sau

expoziții. Invitați din când în când și părinții elevilor la aceste prezentări și expoziții.

În formularea unei sarcini de lucru pentru portofoliu, se includ următoarele elemente:

- Titlul portofoliului;
- Produsele (pe lângă cele solicitate de învățători, elevii pot include și produse la alegere);
- Sugestii de cum să realizeze produsele și cum să rezolve sarcinile de lucru, precum și sugestii asupra surselor de informare;
- Criteriile după care se va face evaluarea portofoliului;
- Informații despre cum se va face prezentarea portofoliului;
- Timpul alocat.

Unele teme pentru portofoliu ar putea părea atractive, însă elevilor le-ar putea fi extrem de dificil să le realizeze. De exemplu, o temă despre „Personalități” ale diferitelor comunități etnice poate părea atractivă, însă pentru elevii de clasa a III-a și a IV-a este extrem de dificil să găsească informații. Câteva criterii în alegerea temelor ar putea fi:

- Să stimuleze elevii să-și însușească cu plăcere educația multiculturală;
- Să dea ocazia exersării abilităților a căror dezvoltare se urmărește prin predare opționalului „Educație multiculturală”;
- Să fie relevante pentru obiectivele opționalului „Educație multiculturală”;
- Să fie creative și atractive;
- Să se poată realiza utilizând surse accesibile și multiple de informație (manualul, învățătorul, colegii, familia, comunitatea, biblioteca, internetul etc.);
- Să răspundă, prin produsele solicitate, mai multor stiluri de învățare: auditiv, vizual, scris-citit.

Redăm mai jos o listă cu teme și produse posibile pentru portofolii semestriale. Numărul și tipul produselor pot fi adaptate în funcție de interesele elevilor și specificul comunității locale. Se pot alege între 3 și 7 produse și se pot include și exerciții din caietul elevului. Discutați cu elevii înainte de a stabili temele pentru portofolii și dați-le ocazia să se implice și în alegerea temelor și în stabilirea produselor și a criteriilor de evaluare a acestora.

Carte multiculturală de literatură

- Colecție de legende, basme, poezii, proverbe, zicători din cultura grupurilor etnice care trăiesc în România
- Citate din operele literare favorite

- Desene care să ilustreze opera literară favorită
- Copertă
- Prefață – eseu în care elevul se adresează cititorilor cărții

Călătorii imaginare prin țară

- Harta României
- Descrierea unor itinerarii posibile
- Ghid turistic al itinerarului ales, care să cuprindă informații semnificative în legătură cu grupurile etnice despre care se poate învăța pe acel traseu, precum și o listă de cuvinte utile
- O pagină cu impresii de călătorie

Colecții de blazoane

- Fotografii cu blazoane aflate pe clădiri din oraș
- Explicația semnificației simbolurilor de pe câteva blazoane
- Desene cu blazoane ale familiilor regale și nobiliare
- Desene cu blazoane ale clasei
- Desen cu blazon al familiei elevului

Comunitatea noastră

- Fotografii și vederi cu localitatea elevilor
- Fotografii ale caselor din localitate care au elemente de arhitectură specifice unui grup etnic
- O poveste/legendă locală
- Harta turistică a localității
- Conturul localității pe o foaie de bloc de desen, pe care elevii să-l completeze marcând obiectivele pe care le consideră ei importante pentru comunitatea locală
- Explicația denumirii localității
- Expresii și sloganuri pe care le utilizează în grupul de prieteni

Costume populare

- Fotografii reprezentând costume populare aparținând diverselor grupuri etnice
- Fotografii cu motive care apar în cusături
- Părți componente ale unui costum popular
- Note și observații dintr-o vizită la muzee care expun costume populare
- Înregistrări în scris ale discuțiilor cu persoane din familie în legătură cu semnificații ale motivelor care apar în cusături

- Desene realizate de ei ale unor costume populare pe care le-au văzut
- Liste în care să descrie elementele componente ale diferitelor porturi
- Desen cu un costum popular pe care l-ar purta la serbarea de sfârșit de an

Dicționar etnic

- Dicționar al grupurilor etnice prezentate în manual, realizat după modelul exercițiului „Dicționarul elevilor” descris în ghid (vezi capitolul „Jocuri și activități distractive cu întreaga clasă”)
- Explicația denumirii grupurilor etnice
- Colecție de definiții transcrise din mai multe dicționare pentru cuvinte precum: „multiculturalism”, „diversitate”, „comunitate”, „etnie”, „minoritate”
- Definiții ale sintagmei „grup etnic” culese de la membri ai familiei, colegi de clasă, persoane din comunitate
- Decupaje din ziare și reviste unde apar cuvinte care denumesc grupuri etnice ce trăiesc pe teritoriul României
- Reorganizarea cuvintelor din manual pentru a realiza mini-dicționare bilingve sau poliglote

Harta multiculturală

- Conturul hărții României pe o foaie de bloc de desen
- Completarea hărții cu marcaje ale localităților unde trăiesc mai mulți reprezentanți ai diverselor grupuri etnice
- Legendă cu marcajele alese și grupul etnic căruia îi corespund
- Pentru fiecare etnie, hărți de mărimea unei foi de caiet, care să aibă marcate localitățile unde trăiesc mai mulți reprezentanți ai unui grup etnic
- Recensământ pe etnii al clasei/școlii/localității
- Glosar cu denumirea localităților prezentate în manual și grupurile etnice care trăiesc în număr mai mare într-o localitate

Membrii familiei

- Arborele genealogic al familiei
- Eseu cu titlul „De unde vin, unde doresc să locuiesc”
- Fotografii cu persoanele pe care copilul le consideră ca făcând parte din familia sa
- Desen care să reprezinte blazonul familiei în reprezentarea copilului
- Lista elementelor pe care le au în comun membrii familiei

- Versuri ale cântecelor, poezii, proverbe pe care elevul le-a învățat de la membri din familia sa
- Povestea numelui membrilor familiei
- Dicționar al familiei, după modelul exercițiului „Dicționarul elevilor” descris în ghid (vezi capitolul „Jocuri și activități distractive cu întreaga clasă”)

Obiceiuri și tradiții

- Calendar al sărbătorilor religioase, populare sau naționale pe etnie
- Înregistrări în scris ale discuțiilor cu persoane din comunitatea locală în legătură cu semnificații ale sărbătorilor celebrate în zonă
- Versuri ale cântecelor și colindelor care se cântă cu ocazia diferitelor sărbători
- Descrierea a două–trei obiceiuri preferate
- Lista sărbătorilor celebrate în familie și/sau comunitatea locală
- Rețete de mâncăruri cu specific etnic
- Colecție de frunze și semințe ale diferitelor condimente utilizate în bucătăria diverselor grupuri etnice

Organizația grupurilor etnice pentru copii

- Listă cu numele elevilor care fac parte din asociație
- Numele asociației și explicarea acestuia
- O pagină cu ideile pe care le promovează asociația
- O pagină cu reguli de funcționare a asociației
- Desen cu pagina web a asociației
- Pliant de prezentare a asociației
- O pagină cu drepturile copilului
- Scrisoare către primarul localității pentru a proteja drepturile copilului
- Scrisoare către consiliul local pentru a sensibiliza opinia publică asupra diversității etnice din localitate

Religii

- Dicționar al religiilor grupurilor etnice care apar în manual
- Listă cu asemănări și deosebiri între religii
- Fotografii ale diferitelor lăcașe de cult din localitatea lor
- Listă cu obiectele de cult pe care le au în casă
- Textul rugăciunii favorite
- Listă cu cărțile de căpătâi pentru diferite religii
- Citate din textele importante ale diferitelor religii

- Desene cu simboluri spirituale și religioase
- Eseu cu titlul „Ce învățăm din religie”

Ziarul clasei: „Curcubeu”

- Pot apărea 2 numere pe semestru
- Lista membrilor echipei de redacție
- Descrierea rubricilor ziarului (articole care prezintă grupuri etnice, interviuri, creații artistice, poșta redacției etc.)
- Articolele la a căror scriere a contribuit elevul
- Comentarii de „critic multicultural” al ziarului
- O pagină cu impresii de cititor

Sugestii pentru notare

În notarea elevilor care urmează cursul de educație multiculturală se va pune accent pe domeniul abilităților. Câteva sugestii pentru stabilirea notelor elevilor:

- Evaluați ceea ce urmăriți prin obiectivele de predare.
- Verificați constant descriptorii de performanță sugerați de autorii programei de educație multiculturală.
- Acordați 70% din notă pentru demonstrarea de competențe din domeniul abilităților și doar 30% din notă pentru demonstrarea de competențe din domeniul cunoștințelor.
- Nu dați notă pe competențele din domeniul valorilor și atitudinilor, dar recompensați-le întotdeauna când apar prin: laude, încurajări, stimulente, diplome, premii speciale.
- Explicați-le elevilor care este motivul pentru care au luat o anumită notă și ce pot face pentru a putea obține o notă mai bună data viitoare.
- Implicați elevii în evaluare și notare ori de câte ori este posibil.

Concluzie

Filosofia pe care se bazează concepția cursului de educație multiculturală și a auxiliarelor pentru predarea acestuia este una extrem de simplă: suntem diferiți, dar trăim împreună. Dacă am avea un singur fel de fructe sau un singur fel de legume hrana noastră ar fi foarte săracă. Diversitatea înseamnă bogăție.

Bibliografie

- Anderson, R. C. (1984) – *Role of the Reader's Schema in Comprehension, Learning and Memory*, în *Learning to Read in American Schools: Basal Readers and Content Texts*, Eds. Richard C. Anderson, Jean Osborn, Robert J. Tierney, NJ: Erlbaum, Hillsdale.
- Banks, J.A. și Banks, C. A. McGee (2004) – *Handbook of Research on Multicultural Education*, San-Francisco, Jossey-Bass.
- Bennett, C. (1995) – *Comprehensive Multicultural Education: Theory and Practice*, Needham Heights, MA: Allyn and Bacon.
- Bernat, S.E. (2003) – *Tehnica învățării eficiente*, Cluj-Napoca, PUC.
- Cucoș, C. (1998) – *Pedagogie*, Iași, Polirom.
- Dunn, R. și Griggs, S. A. (1995) – *Multiculturalism and learning style. Teaching and counseling adolescents*, Westport, Preager Publishers.
- Dunn, R. și Griggs, S. (1998) – *Learning Styles: Link between Teaching and Learning*, în Dunn și Griggs, editori, *Learning Styles and the Nursing Profession*, New York, NLN Press.
- Gardner, H. (1991) – *The Unschooled Mind: How Children Think and How Schools Should Teach*, BasicBooks, New York, A Division of Harper Collins Publishers.
- Gardner, H. (1993) – *The Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*, Second Edition, New York, Fontana Press, An Imprint of Harper Collins Publishers.
- Glava, A. (2002) – *Introducere în pedagogia preșcolară*, Dacia, Cluj-Napoca, p.106-181;
- Irvine, J. J. și D. E. York (1995) – *Learning Styles and Culturally Diverse Students: A Literature Review*, în *Handbook of Research on Multicultural Education*, editat de J. A. Banks și C. A. McGee Banks. New York, Macmillan.
- Johnson, D., Johnson, R. și Holubec, E. (1998) – *Cooperation in the classroom*, Boston, Allyn and Bacon.
- Steele, J. L., Meredith, K. S. și Temple, C. (1998) – *A Framework for Critical Thinking Across the Curriculum*, Ghidul I, pregătit pentru proiectul Reading and Writing for Critical Thinking.

Temple, C. (2001) – *Strategies for Use Across the Curriculum, Reading and Writing for Critical Thinking Project*, New York, Open Society Institute.

Temple, C. (2002) – *Gândirea critică în abordare transcurriculară: un model de proiectare*, în *Cooperare și interdisciplinaritate în învățământul universitar*, coord. Bernat, S. E. și Chiș, V., Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană.

www.divers.ro

www.recensamant.ro

www.insse.ro

Anexa 1

Fotocopiablele cu alfabete

Alfabetul albanez

A a	B b	C c	Ç ç	D d	Dh dh	E e	Ë ë	F f	G g	Gj gj	H h
a	bë	cë	çë	dë	dhë	e	ë	fë	gë	gjë	hë
[a]	[b]	[t͡s]	[t͡ʃ]	[d]	[ð]	[ɛ]	[ə]	[f]	[g]	[j]	[h]
I i	J j	K k	L l	Ll ll	M m	N n	Nj nj	O o	P p	Q q	R r
i	jë	kë	lë	llë	më	në	një	o	pë	që	rë
[i]	[j]	[k]	[l]	[ɫ]	[m]	[n]	[ɲ]	[ɔ]	[p]	[t͡ʃ]	[r]
Rr rr	S s	Sh sh	T t	Th th	U u	V v	X x	Xh xh	Y y	Z z	Zh zh
rë	së	shë	të	thë	u	vë	xë	xhë	y	zë	zhë
[r]	[s]	[ʃ]	[t]	[θ]	[u]	[v]	[x]	[xh]	[y]	[z]	[ʒ]

Exemplu de text:

Të gjithë njerëzit lindin të lirë dhe të barabartë në dinjitet dhe në të drejta. Ata kanë arsye dhe ndërgjegje dhe duhet të sillen ndaj njëri tjetrit me frymë vëllazërimi.

Alfabetul armean

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե	Զ	Է	Ը	Թ	Ժ	Ի	Լ	Խ
ayb	ben	gim	da	ech	za	eh	et	to	zhe	ini	liwn	xeh
a	b	g	d	e, y	z	ē	ě	t'	zh	i	l	kh
[a]	[b]	[g]	[d]	[jə-, -ə-]	[z]	[e]	[ə]	[tʰ]	[ʒ]	[i]	[l]	[x]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	20	30	40

Ծ	Կ	Հ	Ձ	Ղ	Ճ	Մ	Յ	Ն	Շ	Ո	Չ	Պ
ca	ken	ho	ja	ghad	cheh	men	yi	now	sha	vo	cha	peh
ts	k	h	dz	gh	ch	m	y, h	n	sh	o	ch'	p
[ts]	[k]	[h]	[dz]	[ɣ]	[tʃ]	[m]	[h-, -j-]	[n]	[ʃ]	vo, -o-	[tʰ]	[p]
50	60	70	80	90	100	200	300	400	500	600	700	800

Ջ	Ռ	Ս	Վ	Տ	Ր	Յ	ՌԻ	Փ	Ք	Օ	Ֆ
jheh	ra	seh	vew	tiwn	reh	co	u	piwr	keh	oh	feh
j	r	s	v	t	r	ts'	u	p'	k'	ō	f
[dʒ]	[r]	[s]	[v]	[t]	[r]	[tsʰ]	[u]	[pʰ]	[kʰ]	[o]	[f]
900	1000	2000	3000	4000	5000	6000	7000	8000	9000		

Exemplu de text:

Բոլոր մարդիկ ծնվում են ազատ ու հավասար իրենց արժանապատկությանը ու իրավունքներով: Նրանք ունեն բանականություն ու խիղճ - միմյանց պետք է եղբայրաբար վերաբերվեն:

Alfabetul bulgăresc

А а	Б б	В в	Г г	Д д	Е е	Ж ж	З з	И и	Й й
a	b	v	g	d	e	ž	z	i	j
[a]	[b]	[v]	[g]	[d]	[e]	[ʒ]	[z]	[i]	[j]
К к	Л л	М м	Н н	О о	П п	Р р	С с	Т т	У у
k	l	m	n	o	p	r	s	t	u
[k]	[l]	[m]	[n]	[o]	[p]	[r]	[s]	[t]	[u]
Ф ф	Х х	Ц ц	Ч ч	Ш ш	Щ щ	Ъ ъ	Ь ь	Ю ю	Я я
f	x	c	č	š	št	ǎ	'	ju	ja
[f]	[x]	[t͡s]	[t͡ʃ]	[ʃ]	[ʃt]	[ə]	-	[ju / u]	[ja / a]

Exemplu de text:

Всички хора се раждат свободни и равни по достойнство и права. Те са надарени с разум и съвест и следва да се отнасят помежду си в дух на братство.

Alfabetul ceh

A a	Á á	B b	C c	Č č	D d	Ď ě	E e	É é	Ě ě	F f
á	dlouhé á	bé	cé	čé	dé	ďé	é	dlouhé é é s háčkem	ef	
[a]	[a:]	[b]	[t͡s]	[t͡ʃ]	[d]	[ɟ]	[ɛ]	[ɛ:] [e, je]	[f]	
G g	H h	Ch ch	I i	Í í	J j	K k	L l	M m	N n	Ň ň
gé	há	chá	í	dlouhé í	jé	ká	el	em	en	eň
[g]	[ɦ]	[x]	[i]	[i:]	[j]	[k]	[l]	[m]	[n]	[ɲ]
O o	Ó ó	P p	Q q	R r	Ř ř	S s	Š š	T t	Ť ť	
ó	dlouhé ó	pé	qé	er	eř	es	eš	té	té	
[o]	[o:]	[p]	[kv]	[r]	[r̝]	[s]	[ʃ]	[t]	[c]	
U u	Ú ú	Ů ů	V v	W w	X x	Y y	Ý ý	Z z	Ž ž	
ú	dlouhé ú	ů s kroužkem	vé	dvojité vé	iks	ipsilon	dlouhé ypsilon	zet	žet	
[u]	[u:]	[u:]	[v]	[v]	[ks]	[i]	[i:]	[z]	[ʒ]	

Exemplu de text:

Všichni lidé se rodí svobodní a sobě rovní co do důstojnosti a práv. Jsou nadáni rozumem a svědomím a mají spolu jednat v duchu bratrství.

Alfabetul croat

A a	B b	C c	Č č	Ć ć	D d	Dž dž	Đ đ	E e	F f
А а	Б б	Ц ц	Ч ч	Ћ ћ	Д д	Џ џ	Ђ ђ	Е е	Ф ф
[a]	[b]	[t͡s]	[t͡ʃ]	[t͡ɕ]	[d]	[d͡ʒ]	[d͡ɟ]	[e]	[f]
G g	H h	I i	J j	K k	L l	Lj lj	M m	N n	Nj nj
Г г	Х х	И и	Ј ј	К к	Л л	Љ љ	М м	Н н	Њ њ
[g]	[x/h]	[i]	[j]	[k]	[l]	[ʎ]	[m]	[n]	[ɲ]
O o	P p	R r	S s	Š š	T t	U u	V v	Z z	Ž ž
О о	П п	Р р	С с	Ш ш	Т т	У у	В в	З з	Ж ж
[o]	[p]	[r]	[s]	[ʃ]	[t]	[u]	[v]	[z]	[ʒ]

Exemplu de text:

Sva ljudska bića rađaju se slobodna i jednaka u dostojanstvu i pravima. Ona su obdarena razumom i sviješću i trebaju jedna prema drugima postupati u duhu bratstva.

Alfabetul evreiesc

כ	ק	י	ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
kaf	yod	tet	chet	zayin	vav	he	dalet	gimel	bet	alef	
ת	ש	ר	ק	צ	פ	ע	ס	נ	מ	ל	
tav	shin/sin	resh	kof	tzadi(k)	pe	ayin	samech	nun	mem	lamed	

Exemplu de text fără vocale:

כל בני האדם נולדו בני חורין ושווים בערכם ובזכויותיהם.
כולם חוננו בתבונה ובמצפון, לפיכך חובה עליהם לנהג איש
ברעהו ברוח של אחווה.

Exemplu de text cu vocale:

כל בני האדם נולדו בני חורין ושווים בערכם ובזכויותיהם.
כלם חוננו בתבונה ובמצפון, לפיכך חובה עליהם לנהג איש
ברעהו ברוח של אחווה.

Scris de mână:

כל בני האדם נולדו בני חורין ושווים בערכם ובזכויותיהם. כולם חוננו
בתבונה ובמצפון, לפיכך חובה עליהם לנהג איש ברעהו ברוח של אחווה.

Alfabetul german

A a B b C c D d E e F f G g H h I i J j K k L l M m

a be ce de e ef ge ha i jot ka el em

N n O o P p Q q R r S s T t U u V v W w X x Y y Z z

en o pe ku er es te u vau ve iks üpsilon zet

Exemplu de text:

Alle Menschen sind frei und gleich an Würde und Rechten geboren. Sie sind mit Vernunft und Gewissen begabt und sollen einander im Geist der Brüderlichkeit begegnen.

Alfabetul grecesc

A α	B β	Γ γ	Δ δ	Ε ε	Ζ ζ	Η η	Θ θ	Ι ι	Κ κ	Λ λ	Μ μ
άλφα	βήτα	γάμα	δέλτα	έψιλον	ζήτα	ήτα	θήτα	γιώτα	κάπα	λάμδα	μι
alfa	vita	gama	thelta	epsilon	zita	ita	thita	yiota	kapa	lamtha	mi
a	b	g	d	ē	z	ē	th	i	k	l	m
[a]	[v]	[ɣ]	[ð]	[e]	[z]	[i]	[θ]	[i]	[k]	[l]	[m]
N ν	Ξ ξ	Ο ο	Π π	Ρ ρ	Σ σ ς	Τ τ	Υ υ	Φ φ	Χ χ	Ψ ψ	Ω ω
νι	ξι	όμικρον	πι	ρο	σίγμα	ταυ	ύψιλον	φι	χι	ψι	ωμέγα
ni	xi	omikron	pi	ro	sigma	taf	ipsilon	fi	hi	psi	omega
n	ks, x	o	p	r, rh	s	t	u, y	ph	kh, ch	ps	ō
[n]	[ks]	[o]	[p]	[r]	[s, z]	[t]	[i]	[f]	[χ]	[ps]	[o]

Exemplu de text:

Όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα. Είναι προικισμένοι με λογική και συνείδηση, και οφείλουν να συμπεριφέρονται μεταξύ τους με πνεύμα αδελφότητας.

Alfabetul italian

A a B b C c D d E e F f G g H h I i L l M m
a bi ci di e effe gi acca i elle emme

N n O o P p Q q R r S s T t U u V v Z z
enne o pi cu erre esse ti u vi/vu zeta

Exemplu de text:

Tutti gli esseri umani nascono liberi ed eguali in dignità e diritti. Essi sono dotati di ragione e di coscienza e devono agire gli uni verso gli altri in spirito di fratellanza.

Alfabetul macedonean

A, a A, a
B, б B, b
B, в V, v
Г, г G, g
Д, д D, d

Ѓ, ѓ Ghiă, ghiă
Е, е E, e

Ж, ж J, j
З, з Z, z
S, s Dz, dz
И, и I, i
Ј, ј Iă, iă
К, к C, c
Л, л L, l
Љ, љ Liă, liă
М, м M, m

Н, н N, n
Њ, њ Niă, niă
О, о O, o
П, п P, p
Р, р R, r

С, с S, s
Т, т T, t

Ќ, ќ Chiă, chiă
У, у U, u
Ф, ф F, f
Х, х H, h
Ц, ц Ț, ț
Ч, ч Ci, ci
џ, џ Dj, dj
Ш, ш Ș, ș

Alfabetul maghiar

A a	Á á	B b	C c	Cs cs	D d	Dz dz	Dzs dzs	E e	É é
a	á	bé	cé	csé	dé	dzé	dzsé	e	é
[a]	[a:]	[b]	[t͡s]	[t͡ʃ]	[d]	[dz]	[d͡ʒ]	[ɛ]	[e:]
F f	G g	Gy gy	H h	I i	Í í	J j	K k	L l	Ly ly
ef	gé	gyé	há	i	í	jé	ká	el	el ipsilon
[f]	[g]	[j]	[h]	[i]	[i:]	[j]	[k]	[l]	[j]
M m	N n	Ny ny	O o	Ó ó	Ö ö	Ő ő	P p	R r	S s
em	en	eny	o	ó	ö	ő	pé	er	es
[m]	[n]	[ɲ]	[o]	[o:]	[ø]	[ø:]	[p]	[r]	[ʃ]
Sz sz	T t	Ty ty	U u	Ú ú	Ü ü	Ű ű	V v	Z z	Zs zs
esz	té	tyé	u	ú	ü	ű	vé	zé	zsé
[s]	[t]	[c]	[u]	[u:]	[y]	[y:]	[v]	[z]	[ʒ]

Exemplu de text:

Minden emberi lény szabadon születik és egyenlő méltósága és joga van. Az emberek, ésszel és lelkiismerettel bírván, egymással szemben testvéri szellemben kell hogy viseltessenek.

Alfabetul polonez

Aa	Ąą	Bb	Cc	Ćć	Dd	Ee	Ęę	Ff	Gg	Hh	Ii	Jj	Kk	Ll	Łł
a	ą	be	ce	će	de	e	ę	ef	gie	ha	i	jot	ka	el	eł
[a]	[ɔ̃]	[b]	[t͡s]	[t͡ɕ]	[d]	[ɛ]	[ɛ̃]	[f]	[g]	[x]	[i]	[j]	[k]	[l]	[w]
Mm	Nn	Ńń	Oo	Óó	Pp	Rr	Ss	Śś	Tt	Uu	Ww	Yy	Zz	Żż	Źź
em	en	eń	o		pe	er	es	eś	te	u	wu	igrek	zet	żet	żet
[m]	[n]	[ɲ]	[ɔ]	[u]	[p]	[r]	[s]	[ɕ]	[t]	[u]	[v]	[ɨ]	[z]	[ʒ]	[ʒ]
ch	ci	cz	dz	dzi	dź	dż	ni	rz	si	sz	szcz	zi			
[x]	[t͡ɕ]	[t͡ʃ]	[d͡z]	[d͡ʒ]	[d͡ʒ]	[d͡ʒ]	[ɲ]	[ʒ]	[ɕ]	[ʃ]	[ʃ]	[z]			

Exemplu de text:

Wszyscy ludzie rodzą się wolni i równi pod względem swej godności i swych praw. Są oni obdarzeni rozumem i sumieniem i powinni postępować wobec innych w duchu braterstwa.

Alfabetul românesc

Exemplu de text:

Toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi. Ele sunt înzestrate cu

A a Ă ă Â â B b C c D d E e F f G g H h I i Î î J j K k

a ă â be ce de e fe/ef ghe/ge ha/haș i î je ka

L l M m N n O o P p R r S s Ș ș T t Ț ț U u V v X x Z z

le/el me/em ne/en p pe re/er se/es șe te țe u ve ics zet

rațiune și conștiință și trebuie să se comporte unele față de altele în spiritul fraternității.

Alfabetul rom

A a B b C c Ć ć Ćh ĉh D d E e F f G g H h I i J j K k L l

a be ț ce/ci che/chi de e fe/ef ghe/ge ha/haș i i c le/el

M m N n O o P p Q q R r S s Ș ș T t U u V v W w X x Z z

me/em ne/en p pe c re/er se/es șe te u ve v ch je

Alfabetul ruzesc

А а	Б б	В в	Г г	Д д	Е е	Ё ё	Ж ж	З з	И и	Й й
а	бэ	вэ	гэ	дэ	е	ё	жэ	зэ	и	и краткое
a	b	v	g	d	e	ë	ž	z	i	j
[a]	[b]	[v]	[g]	[d]	[je/ie/e/ε]	[jo/yo/o]	[ʒ]	[z]	[i]	[j]
К к	Л л	М м	Н н	О о	П п	Р р	С с	Т т	У у	Ф ф
ка	эль	эм	эн	о	пэ	эр	эс	тэ	у	эф
k	l	m	n	o	p	r	s	t	u	f
[k]	[l]	[m]	[n]	[o]	[p]	[r]	[s]	[t]	[u]	[f]
Х х	Ц ц	Ч ч	Ш ш	Щ щ	Ъ ъ	Ы ы	Ь ь	Э э	Ю ю	Я я
ха	цэ	чэ	ша	ща		ы		э	ю	я
h	c	č	š	ŝ	ʹ	y	ʹ	è	û	â
[x]	[ts]	[tʃ]	[ʃ]	[ʃʲ/ʃʲʲ]	-	[ɨ]	[ʲ]	[ɛ]	[ju/ɯ]	[ja/ɨa]

Exemplu de text:

Все люди рождаются свободными и равными в своем достоинстве и правах. Они наделены разумом и совестью и должны поступать в отношении друг друга в духе братства.

Alfabetul rutean

Aa	Бб	Вв	Гг	Дд	Ее	Єе	Жж	Зз	Ii	Ïï
(Aa)	(Bb)	(Vv)	(Gg)	(Dd)	(Ee)	(Ee)	(Jj)	(Zz)	(Ii)	(Iii)
Ии	Ыы	Йй	Кк	Лл	Мм	Нн	Оо	Пп	Рр	Сс
(Ii)	(Îî)	(Iscurt)	(Cc)	(Ll)	(Mm)	(Nn)	(Oo)	(Pp)	(Rr)	(Ss)
Тт	Уу	Фф	Хх	Цц	Чч	Шш	Щщ	Юю	Яя	Ьь
(Tt)	(Uu)	(Ff)	(Hh)	(Țț)	(Cici)	(Șș)	(ȘCIșci)	(IUiu)	(IAia)	(semn moale)

Alfabetul sârbeșc

А а	Б б	В в	Г г	Д д	Ђ ђ	Е е	Ж ж	З з	И и
A a	B b	V v	G g	D d	Đ đ	E e	Ž ž	Z z	I i
[a]	[b]	[v]	[g]	[d]	[d͡ʒ]	[e]	[ʒ]	[z]	[i]
Ј ј	К к	Л л	Љ љ	М м	Н н	Њ њ	О о	П п	Р р
J j	K k	L l	Lj lj	M m	N n	Nj nj	O o	P p	R r
[j]	[k]	[l]	[ʎ]	[m]	[n]	[ɲ]	[o]	[p]	[r]
С с	Т т	Ђ ђ	У у	Ф ф	Х х	Ц ц	Ч ч	Џ џ	Ш ш
S s	T t	Ć ć	U u	F f	H h	C c	Č č	Dž dž	Š š
[s]	[t]	[t͡ɕ]	[u]	[f]	[x/h]	[t͡s]	[t͡ʃ]	[d͡ʒ]	[ʃ]

Exemplu de text:

Сва људска бића рађају се слободна и једнака у достојанству и правима. Она су обдарена разумом и свешћу и треба једни према другима да поступају у духу братства.

Alfabetul slovac

A a	Á á	Ä ä	B b	C c	Č č	D d	Ď ě	Dz dz	Dž dž	E e	É é
á	dlhé á	a z dvoma botkami	bé	cé	čé	dé	ďé	dzé	džé	é	dlhé é
[a]	[a:]	[æ,e]	[b]	[t͡s]	[t͡ʃ]	[d]	[ɟ]	[d͡z]	[d͡ʒ]	[e]	[e:]
F f	G g	H h	Ch ch	I i	Í í	J j	K k	L l	Í í	Ľ ľ	M m
ef	gé	há	chá	í	dlhé í	jé	ká	el	dlhé el	mäke el	em
[f]	[g]	[ɦ]	[x]	[i]	[i:]	[j]	[k]	[l]	[l:]	[ɽ]	[m]
N n	Ň ň	O o	Ó ó	Ô ô	P p	Q q	R r	Ř ř	S s	Š š	
en	eň	o	ó	oz vokáňom	pé	qé	er	dlhé er	es	eš	
[n]	[ɲ]	[o]	[o:]	[ɔ]	[p]	[kv]	[r]	[r:]	[s]	[ʃ]	
T t	Ť ť	U u	Ú ú	V v	W w	X x	Y y	Ý ý	Z z	Ž ž	
té	mäke té	ú	dlhé ú	vé	dvojité vé	iks	ipsilon	dlhé ipsilon	zet	žet	
[t]	[c]	[u]	[u:]	[v]	[v]	[ks]	[i]	[i:]	[z]	[ʒ]	

Exemplu de text:

Všetci ľudia sa rodia slobodní a sebe rovní, čo sa týka ich dostojnosti a práv. Sú obdarení rozumom a majú navzájom jednať v bratskom duchu.

Alfabetul tătar

A a	Ə ə	B b	C c	Ç ç	D d	E e	F f	G g	Ğ ğ
a	ä	be	ce	çe	de	e	ef	ge	ğı
[ɑ, ʌ]	[æ]	[b]	[ɟ]	[ʃ]	[d]	[ɛ]	[f]	[g]	[ɣ]
H h	I ı	İ i	Í í	J j	K k	Q q	L l	M m	N n
he	ı	i	ıy	je	ke	qa	el	em	en
[h]	[w]	[i]	[ɪ]	[ʒ]	[k]	[q]	[l]	[m]	[n]
Ñ ñ	O o	Ö ö	P p	R r	S s	Ş ş	T t	U u	Ü ü
eñ	o	ö	pe	er	es	şe	te	u	ü
[ŋ]	[o]	[œ]	[p]	[r]	[s]	[ʃ]	[t]	[u]	[y]
V v	W w	X x	Y y	Z z					
ve	we	xa	ıy	ze					
[v]	[w]	[x]	[j]	[z]					

Exemplu de text:

Barlıq keşelär dä azat häm üz abruyları häm xoquqları yağınnan tiñ bulıp tualar. Alarğa aqıl häm wocláı birelgän häm ber-bersenä qarata tuğanarça monäsäbättä bulırğa tieşlär

Alfabetul turceşc

Aa	Bb	Cc	Çç	Dd	Ee	Ff	Gg	Ğğ	Hh	Iı	İi	Jj	Kk	Ll
a	be	ce	çe	de	e	fe	ge	see	he	ı	i	je	ke	le
[ɑ]	[b]	[ɕ]	[tʃ]	[d]	[e]	[f]	[g]	note	[h]	[w]	[i]	[ʒ]	[k, kʲ]	[l, lʲ]
Mm	Nn	Oo	Öö	Pp	Rr	Ss	Şş	Tt	Uu	Üü	Vv	Yy	Zz	
me	ne	o	ö	pe	re	se	şe	te	u	ü	ve	ye	ze	
[m]	[n]	[o]	[ø]	[p]	[r]	[s]	[ʃ]	[t]	[u]	[y]	[v]	[j]	[z]	

Exemplu de text:

Bütün insanlar hür, haysiyet ve haklar bakımından eşit doğarlar. Akıl ve vicdana sahiptirler ve birbirlerine karşı kardeşlik zihniyeti ile hareket etmelidirler.

Alfabetul ucrainean

А а	Б б	В в	Г г	Ґ ґ	Д д	Е е	Є є	Ж ж	З з	И и
a	b	v	h	g	d	e	je	ž	z	y
[a]	[b]	[w~v]	[h]	[g]	[d]	[e]	[je/e]	[ʒ]	[z]	[ɪ]
І і	Ї ї	Й й	К к	Л л	М м	Н н	О о	П п	Р р	С с
i	ji	j	k	l	m	n	o	p	r	s
[i]	[ji]	[j]	[k]	[l]	[m]	[n]	[o]	[p]	[r]	[s]
Т т	У у	Ф ф	Х х	Ц ц	Ч ч	Ш ш	Щ щ	Ю ю	Я я	Ь ь
t	u	f	x	c	č	š	šč	ju	ja	'
[t]	[u]	[f]	[x]	[t͡s]	[t͡ʃ]	[ʃ]	[ʃt͡ʃ]	[ju/u]	[ja/a]	-

Exemplu de text:

Всі люди народжуються вільними і рівними у своїй гідності та правах. Вони наділені розумом і совістю і повинні діяти у відношенні один до одного в дусі братерства.

Alfabetul arab

IPA	Latin	Name	Final	Medial	Initial	Isolated
[t]	t	tā'	طاء	ط	ط	ط
[z]	z	zā'	ظاء	ظ	ظ	ظ
[ʕ]	ʕ	'ayn	عين	ع	ع	ع
[ɣ]	ɣ	ɣayn	غين	غ	غ	غ
[f]	f	fā'	فاء	ف	ف	ف
[q]	q	qāf	قاف	ق	ق	ق
[k]	k	kāf	كاف	ك	ك	ك
[l]	l	lām	لام	ل	ل	ل
[m]	m	mīm	ميم	م	م	م
[n]	n	nūn	نون	ن	ن	ن
[h]	h	hā'	هاء	ه	ه	ه
[w]	w	wāw	واو	و	—	و
[j]	y	yā'	ياء	ي	ي	ي
		hamza	همزة	ء	—	—

IPA	Latin	Name	Final	Medial	Initial	Isolated
[ʔ]	'(a)	'alif	ألف	ا	—	ا
[b]	b	bā'	باء	ب	ب	ب
[t]	t	tā'	تاء	ت	ت	ت
[θ]	t̤	t̤ā'	ثاء	ث	ث	ث
[dʒ]	ǧ	ǧīm	جيم	ج	ج	ج
[h]	h	hā'	حاء	ح	ح	ح
[x]	ħ	ħā'	حاء	ح	ح	ح
[d]	d	dāl	دال	د	—	د
[ð]	d̤	d̤āl	ذال	ذ	—	ذ
[r]	r	rā'	راء	ر	—	ر
[z]	z	zāy	زاي	ز	—	ز
[s]	s	sīn	سين	س	س	س
[ʃ]	š	šīn	شين	ش	ش	ش
[s]	ṣ	ṣād	صاد	ص	ص	ص
[d]	d̤	d̤ād	ضاد	ض	ض	ض

Exemplu de text:

يولد جميع الناس أحراراً متساوين في الكرامة والحقوق. وقد وهبوا عقلاً وضميراً وعليهم أن يعامل بعضهم بعضاً بروح الإخاء.

Alfabetul chinezesc

Exemple de caractere:

傍 幫 梆 邦 榜 膀 綁 膀 傍 棒 磅 鎊
bāng bāng bāng bāng bǎng bǎng bǎng bǎng bǎng bàng bàng bàng bàng
電腦 飛機 大學 收音機 貓頭鷹 精神分裂症

Exemplu de text:

繁體中文字

人人生而自由，在尊嚴和權利上一律平等。他們賦有理性和良心，並應以兄弟關係的精神互相對待。

简体中文字

人人生而自由，在尊严和权利上一律平等。他们赋有理性和良心，并应以兄弟关系的精神互相对待。

Anexa 2

Nume și semnificații

Alegerea numelui este, pentru multe culturi, o adevărată artă. Mulți părinți aleg nume pentru copiii lor după semnificația pe care acestea o au.

Abel [*ebraică*] hebel = respirație

Adam [*ebraică*] om; [*asiriană*]
adamu = a face; [*ebraică*] adam
= a fi roșu; [*ebraică*] adamah =
pământ

Adela [*germană*] adel = nobil

Adelaida [*germană*] Adalheidis:
adel = nobil + heid = fel, tip

Adelina – Variantă a numelui
Adela

Adina [*ebraică*] delicat, subțire

Adolf [*germană*] Adelwolf = lup
nobil

Adria – Formă a numelui Adriana

Adrian – Provine de la Hadrianus
= din Hadria, oraș din Nordul
Italiai

Agata [*greacă*] agathos = bun

Aglaia [*greacă*] splendoare,
frumusețe

Agnes [*greacă*] hagnos = cast

Agneta – Provine din numele
Agnes.

Ahmed [*arabă*] de încredere

Aimée [*franceză*] iubit

Alan [*bretonă*] pietricică sau
frumos

Albert [*germană*] Adelbrecht =
nobilime strălucită

Alexandru [*greacă*] Alexandros =
apărătorul; alexein = a apăra, a
veni în ajutor

Alfons [*germană*] gata de luptă

Alfred [*engleza veche*] elf =
spiriduș + red = sfat

Ali [*arabă*] sublim, elevat.

Alice [*franceză*] – Forma scurtă a
numelui Adelais, ce provine din
Adelaida.

Alin [*română*] – Varianta
românească a lui Alan.

Alina [*arabă*] nobil

Amalia [*germană*] amal = muncă

Amanda [*latină*] amando = îndrăgit

Ambra [*arabă*] chihlimbar, auriu

Amelia – Formă a numelor Amalia
sau Emilia

Amza [*arabă*] hamuza = puternic,
sigur

Ana [*ebraică*] channah = favoare,
milă

Anabella – Combinație a numelor
Ana și Bella.

Anamaria – Combinație a numelor
Ana și Maria.

Anastasiu / Anastasia [*greacă*]

anastasios = înviere

Anatol [*greacă*] anatole = răsărit

Anca [*română*] – Formă a numelui

Ana

Andra – Formă a numelui

Andreea.

Andrei [*greacă*] provine din

Andreas, aner = al omului

Andromeda [*greacă*] a te gândi la

un om

Anemona [*greacă*] anemos = vânt

Aneta – Formă a numelui Ana

Angela [*greacă*] angelos = mesager

Anita – Formă a numelui Ana.

Anton / Antonela [*greacă*] anthos =

floare

Antigona [*greacă*] anti = împotriva

+ gone = naștere

Afrodita [*greacă*] apărut din

spumă

Apollo / Apolonia [*greacă*] apelo =

putere sau apollumi = a

distruge

Areta [*greacă*] arete = virtute

Ariadna [*greacă*] cel mai sfânt: ari

= cel mai, adnos = sfânt

Arina – Variantă rusească a

numelui Irina.

Aristide [*greacă*] cel mai bun fel:

aristos = cel mai bun + eidos =

fel

Arcadie [*greacă*] arktos = urs

Armand [*germană*] om înarmat.

Varianta franceza a numelui

german Herman: heri = armă +

man = om

Arnold [*germană*] putere de vultur.

Compus din elementele arn =

vultur + wald = putere

Arpad [*maghiară*] sămânță

Arthur [*celtică*] art = urs + viros =

om

Astrid [*norvegiană*] – Varianta

modernă a numelui Astrith: ass

= zeu + fridr = frumos

Atanasie [*greacă*] athanasios =

nemuritor: a = negație +

thanatos = moarte

Atena [*greacă*] ather = ascuțit +

aine = rugăciune

Attila [*gotic*] atta = tată

August / Augustin [*latină*] augere =

a crește, mare, venerabil

Aura = aură (lumină distinctă)

Aurel / Aurelian [*latină*] aureus =

aurit

Aurora [*latină*] zori de zi

Avram [*ebraică*] hamon = tatăl

celor mulți

Bálint [*maghiară*] – Variantă a

numelui Valentin

Baltazar [*feniciană*] protejați-l pe

rege

Baptist [*greacă*] baphein = a

scufunda, botez

Barbara [*greacă*] barbaros = străin

Bartholomeu [*ebraică*] brăzdat

Beatrice – Varianta numelui

Beatrix

Beatrix [*latină*] călător

Benedict [*latină*] binecuvântat

Bernard [*germană*] bern = urs +

hard = curajos, puternic

Berta [*germană*] beraht = faimos,

strălucit

- Bertold** [*germană*] înțeleptul
conducător; *beraht* = strălucit +
wald = putere
- Bianca** [*italiană*] alb
- Bogdan** [*slavă*] dar de la
Dumnezeu; *bog* = Dumnezeu +
dan = dar
- Boris** – Forma scurtă a numelui
Borislav; [*turcă*] scurt sau lup.
- Brad** [*engleză*] board = larg, mare
- Brian** [*celtă*] *bruaich* = deal sau bri
= puternic
- Brigit** [*irlandeză*] înalta zeiță
- Camelia** [*latină*] enoriaș
- Carina** [*greacă*] mic și drag
- Carmen** [*spaniolă*] = cântec
- Carol / Carolina** [*germană*] om;
[*engleză*] colind
- Cazimir** [*slavă*] a distruge pacea;
kazic = a distruge + *mir* = pace
- Cassandra** [*greacă*] *kekasmai* = a
străluci + *aner* = om
- Casian / Casiana** [*latină*] *cassus* =
gol
- Cătălin / Cătălina** – Variantă a
numelui Ecaterina
- Cecilia** [*latină*] *caecus* = orb
- Celestina** [*latină*] *calelestis* =
ceresc
- Celina** – Variantă a numelui Selena
sau prescurtare de la Marcelina
- Celine** – Prescurtare a numelui
Marcelina
- Cezar / Cezara / Cezarina** [*latină*]
caesaries = pletos
- Chris** – Prescurtare a numelui
Christopher sau Cristian
- Cristian / Cristina** [*latină*] creștin
- Cristofer** [*greacă*] purtându-L pe
Hristos; *Christos* = *Heistos* +
pherein = a purta.
- Ciprian** [*latină*] din Cipru
- Clara** [*latină*] *clarus* = clar,
luminos
- Claudiu** [*latină*] *claudus* = șchiop
- Clement** [*latină*] *clemens* = milă,
compasiune
- Cleopatra** [*greacă*] gloria tatălui;
kleos = glorie + *patros* = a
tatălui
- Constantin / Constantina /
Constanta** [*latină*] *constans* =
constant, stabil
- Consuela** [*spaniolă*] *consolare*
- Cora** [*greacă*] – Variantă a numelui
Corina
- Corina** [*greacă*] *kore* = fecioară
- Cornel / Cornelia** [*latină*] *cornu* =
corn
- Cosma / Cosmin / Cosmina**
[*greacă*] *kosmos* = ordine,
decentă
- Dacia / Daciana** [*latină*] din Dacia
- Damian** [*greacă*] *daman* = a
domestici
- Dan / Dana** – Prescurtare a
numelui Daniel
- Daniel / Daniela** [*ebraică*] El a
judecat, Dumnezeu este
judecătorul meu
- Dafne** [*greacă*] dafin, laur
- Daria** – Varianta din persană,
Dârayavahush: *dâraya* = a
poseda + *vahu* = bine
- David** [*ebraică*] iubit, îndrăgit
- Delia** [*greacă*] din Delos, o insulă
grecească

- Delicia** [*latină*] *deliciae* = deliciu, plăcere
- Dalila** [*ebraic*] delicat
- Demostene** [*greacă*] vigoarea poporului; demou = al poporului + sthenos = vigoare, putere
- Denis** – Variantă a numelui Dionisie
- Desdemona** [*greacă*] *dysdaimon* = fără noroc
- Desideriu** [*latină*] *desiderium* = a dori
- Despina** [*greacă*] amantă, iubită
- Diana** *dues* = divin, ceresc
- Dina** [*greacă*] puternic
- Dita** [*cehă*] dar scump
- Dionisie** [*greacă*] *Dios* = al lui Dumnezeu + *Nysa* = numele unui munte
- Doina** [*română*] cântec românesc
- Dominic / Dominica** [*latină*] *Dominicus* = al Domnului
- Dora** – Prescurtare de la Teodora
- Dorin / Dorina** [*greacă*] *doros* = dar; [*franceză*] auriu
- Dorothea** [*latină*] *Dorotheos* = darul lui Dumnezeu; *doron* = dar + *theos* = Dumnezeu
- Doru** [*română*] dor
- Drăgan** – Variantă a numelui Dragomir
- Dragomir** [*slavă*] valoros și pașnic; *dorogo* = valoros, de preț + *mir* = pace
- Dragoș** – Variantă a numelui Dragomir
- Dumitru** [*greacă*] pământul mamă; de = pământ + *meter* = mamă
- Ecaterina** [*greacă*] *katharos* = pur; *hekateros* = amândoi sau de la numele zeiței Hecate
- Edgar** [*engleză*] *ead* = bogat, binecuvântat + *gar* = suliță
- Edith** [*nordic*] dar scump
- Edmond** [*engleză*] *ead* = bogat, binecuvântat + *mund* = protector
- Eduard** [*engleză*] *ead* = bogat, binecuvântat + *weard* = garda, apărător
- Eleonora** [*germană*] – Variantă a numelui Elena; [*greacă*] lumină
- Elena** [*greacă*] *helene* = torță, foc sau *selene* = lună
- Eliana** [*greacă*] *helios* = soare
- Elisabeta** [*ebraică*] *Elisheba* = Dumnezeu în jurământul meu
- Eliza** – Variantă a numelui Elisabeta
- Ella** [*germană*] *ali* = altul
- Elvira** [*germană*] totul e adevărat; *al* = tot + *wer* = adevărat
- Emanuel** [*ebraică*] Dumnezeu este cu noi
- Emeric** [*germană*] reguli de muncă
- Emil / Emilia / Emilian** [*latină*] *aemulus* = rival
- Emma** [*germană*] *ermen* = întreg, universal
- Emanoil** – Variantă a numelui Emanuel
- Eric / Erica** [*norvegiană*] *ei* = veșnic + *rikr* = conducător
- Ernest** [*germană*] *eornost* = seriozitate, onestitate
- Esmeralda** [*spaniolă*] smarald
- Estela** [*franceză*] *stella* = star

- Eugen / Eugenia** [*greacă*] eugenēs = bine născut; eu – bun + genes = născut
- Eufrosina** [*greacă*] bucurie
- Eusebiu** [*greacă*] eusebes = pios
- Eve** [*ebraică*] chavah = a respira sau chayah = a trăi
- Evelina** [*latină*] avis - pasăre
- Fabian** [*latină*] faba = fasole
- Felix / Felicia** [*latină*] de succes, norocos
- Ferdinand** [*germană*] fardi = călătorie + nand = gata, pregătit
- Filip** [*greacă*] philos = prieten + hippos = cal
- Fiona** [*galeză*] alb
- Flavia / Flavius / Flavian** [*latină*] auriu sau blond; flavus = galben
- Flora / Floarea / Florica** [*latină*] flos = floare
- Florenta / Florentin / Florentina** [*latină*] florens = prosper, înfloritor
- Florian / Florin** [*latină*] flos = floare
- Francisc** [*latină*] Franciscus = francez
- Frederic / Frederica** [*germană*] frid = pace + ric = conducător, putere
- Gabriel / Gabriela** [*ebraică*] Gabriyel = omul puternic al lui Dumnezeu
- Gáspár** [*maghiară*] – Provine de la numele rocii Jasp [*persană*] trezorier
- Gavril** – Variantă a numelui Gabriel
- Genoveva** [*galeză*] femeie din trib
- Ghenadie** [*greacă*] gennadas = nobil, generos
- George** [*greacă*] georgos = fermier, lucrator al pământului; ge = pământ + ergon = muncă
- Gerald** [*germană*] stăpânul sulitelor; ger = sulită + wald = putere
- Gerard** [*germană*] ger = sulită + hard = puternic, curajos
- Gertrude** [*germană*] sulita puterii; ger = sulită + truț = putere
- Gilbert** [*germană*] garanție strălucită; gisel = garanție, angajament + berahht = luminos
- Gilda** [*germană*] gild = sacrificiu
- Gil** [*latină*] căpriță
- Gina** – Variantă a numelui Georgiana; [*japoneză*] argintiu
- Gioconda** [*latină*] Jucunda = fericit
- Giselle** [*germană*] garanție
- Giulia** – Variantă a numelui Iulia
- Giuseppe** – Varianta italiană a numelui Iacob
- Gloria** [*latină*] glorie
- Goran** [*slavă*] muntean
- Gratian** [*latină*] gratus = grație
- Grigore** [*greacă*] gregoros = atent
- Greta** – Variantă a numelui Margareta
- Gyula** [*maghiară*] – Variantă a numelui Iuliu
- Gyuri** [*maghiară*] – Variantă a numelui Gheorghe
- Harald** [*scandinavă*] – Variantă a numelui Harold
- Harold** [*engleză*] conducătorul oștii; here = armată + weald = conducător

- Harieta** – Provine de la numele Henry
- Hasan** [*arabă*] bun, frumos; hasuna = a fi bun
- Hector** [*greacă*] echein = a poseda, a avea
- Heidi** – Varianta elvețiană a numelui Adelaida
- Helga** [*norvegiană*] heilagr = prosper, de succes
- Heliodor** [*greacă*] Heliodoros = darul soarelui
- Helmut** [*germană*] helm = cască + muot = minte
- Henry** [*germană*] Heimerich = stăpânul casei; heim = casă + ric = putere
- Herbert** [*germană*] heri = armată + beraht = strălucit
- Hermes** [*greacă*] stâlpi de piatră
- Hildegard** [*germană*] hild = luptă + gard = încercuire
- Horatiu** [*latină*] hora = oră
- Hortensia** [*latină*] hortus = grădină
- Hussein** – Variantă a numelui Hassan
- Iacob** [*ebraică*] Ya'aqob - înlocuitor
- Iancu** [*română*] – Variantă a numelui Ion
- ibolya** [*maghiară*] violetă
- Ida** [*germană*] id = muncă, lucru
- Ignatiu** [*latină*] ignis - foc
- Ildikó** [*maghiară*] – Varianta ungurească a numelui Hilda [*germană*] hild = luptă
- Ileana** [*română*] – Variantă a numelui Elena
- Ilie / Ilinca** [*ebraică*] Eliyahu = Dumnezeuul meu este Yahweh
- Ilona** [*maghiară*] – Varianta ungurească a numelui Elena
- Imre** [*maghiară*] – Varianta maghiară a numelui Emeric
- Ingrid** [*norvegiană*] Ing este frumoasă (Ing era numele unei zeități nordice)
- Inocentiu** [*latină*] innocens = nevinovat
- Ioachim** [*ebraică*] stabilit de Dumnezeu
- Iolanda** [*franceză*] violante = violet
- Ion / Ioan / Ioana** [*ebraică*] Yochanan = Dumnezeu este milos
- Iosif** [*ebraică*] cel care va adăuga
- Irimia** [*ebraică*] Yirmeyahu = Dumnezeu s-a ridicat
- Irina** [*greacă*] eirene = pace
- Iris** [*greacă*] curcubeu
- Isac** [*ebraică*] Yitschaq = cel care râde
- Isabela** [*ebraică*] fiica lui Baal. Variantă a numelui Elisabeta
- Isolda** [*galeză*] frumos
- Iudith** [*ebraică*] Yehudit = femeie din Iudeea
- Iulia / Iuliu / Iulian / Iuliana / Julieta** [*greacă*] oulos = bărbos
- Iustin / Iustina** [*latină*] just, drept
- Ivan** – Varianta slavă a numelui Ion
- Ladislav** – Variantă a numelui Vladislav
- Lala** [*slavă*] lalea
- Larisa** [*greacă*] lerisai = cetate, citadelă

László [*maghiară*] – Varianta ungurească a numelui Vladislav

Laura / Laurențiu [*latină*] laurus = lauri

Lena – Variantă a numelui Elena

Leo [*latină*] leu

Leon [*greacă*] leu

Leonard [*germană*] leu curajos; leon = leu + hard = curajos

Leonida [*greacă*] leon = leu

Leontin / Leontina [*latină*] – Variantă a numelui Leo

Leopold [*germană*] liut = popor + bald = îndrăzneț

Letitia [*latină*] bucurie, fericire

Lidia [*greacă*] din Lidia, o regiune din Asia Mică

Liliana [*latină*] liliu = crin

Linda [*spaniolă*] frumoasă

Lisa – Variantă a numelui Elisabeta

Livia [*latină*] liveo = a învidia sau lividus = invidios

Lolita [*spaniolă*] – Variantă a numelui Lola

Lorena – Variantă a numelui Laura

Lubomir [*slavă*] lub = dragoste + mir = pace

Luca [*greacă*] Loukas = din Lucania, o regiune din Italia

Lucia / Lucian [*latină*] lux = lumină

Ludmila [*slavă*] în favoarea poporului; lud = popor + mil = milă, favoare

Ludovic [*germană*] Hludwig = luptător de seama; hlud = faimă + wig-luptător

Lumița [*română*] lumină

Macarie [*greacă*] makaros = binecuvântat

Mădălina – Variantă a numelui Magdalena

Magda – Variantă a numelui Magdalena

Magdalena = din Magdala (un sat din Galileea)

Mahomed [*arabă*] hamida = a lăuda

Maia [*latină*] mare

Manole – Variantă a numelui Emanuel

Manuel / Manuela – Variantă a numelui Emanuel

Mara [*ebraică*] amar; [*maghiară*] Varianta numelui Maria

Marc [*latină*] Mars = zeul Marte

Marcel – Variantă a numelui Marc

Margareta [*greacă*] mărgăritar, perlă

Margo / Margot – Variantă a numelui Margareta

Maria / Marica / Maritza [*ebraică*] mare de amărăciune, [*egipteană*] iubit

Mariana / Marian – Combinație între Maria și Ana

Marilena – Combinație între Maria și Elena

Marin [*latină*] marinus = al mării

Marius [*latină*] Mars = zeul Marte

Marlene – Combinație între Maria și Magdalena

Marta [*ebraică*] stăpâna casei, doamnă

Martin [*latină*] Mars = zeul Marte

Matei [*ebraică*] Mattithyahu = dar de la Dumnezeu

- Matilda** [*germană*] macht = putere
+ hild = luptă
- Maura** [*galeză*] mór = mare;
[*latină*] brunet
- Max** – Prescurtare de la
Maximilian
- Maximilian** [*latină*] maximus = cel
mai mare
- Medeea** [*greacă*] a pondera sau
isteț
- Melania** [*greacă*] melaina = negru,
întunecat
- Melisa** [*greacă*] albină
- Mercedes** [*spaniolă*] compasiune,
milă
- Mica** – Prescurtare de la Mihaela
- Mihai / Mihail / Mihaela** [*ebraică*]
Miyka’el = cine este ca
Dumnezeu?
- Milena** [*slavă*] mil = milă
- Mimi** – Prescurtare de la Maria
- Minerva** [*latină*] inteligentă
- Mira** [*sanscrită*] prosper; [*latină*]
myrra = mir
- Mirabela** [*latină*] mirabilis =
minunat
- Miranda** [*latină*] mirandus =
minunat, admirabil
- Mircea** [*slav*] mir = pace
- Mirela** [*provensală*] mirar = a
admira
- Miriam** [*ebraică*] variantă a
numelui Maria
- Miroslav** [*slav*] mir = pace + slav =
slavă, glorie
- Mona / Monica** [*latină*] moneo =
sfătuitor
- Moise** [*egipteană*] mes = fiu
- Mustafa** [*arabă*] alesul
- Nadia** – Variantă a numelui rusesc
Nadejda = speranță; [*arabă*]
primul
- Nadine** – Variantă a numelui
Nadia
- Nana** [*japoneză*] măr
- Naomi** [*ebraică*] No’omi = neplăcut
- Napoleon** [*germană*] Nibelungen =
copiii ceții
- Narcis / Narcisa** [*greacă*] narke =
somm, amorțit
- Nastasia** – Variantă a numelui
Anastasia
- Natalia** [*latină*] Natalia = ziua de
Crăciun
- Nazarie** [*latin*] Nazarius = din
Nazareth
- Nicolae** [*greacă*] victoria
poporului: nike = victorie +
laos = popor
- Nicodim** [*greacă*] victoria
poporului: nike = victorie +
demos = popor
- Nikita** [*latină*] Aniketos =
invincibil
- Nona** [*latină*] al nouălea
- Nora** – Variantă a numelui
Eleonora
- Oana** – Variantă a numelui Ioana
- Octavian** [*latină*] al optulea
- Odette** [*germană*] od = noroc,
avere
- Ofelia** [*greacă*] ophelos = ajutor
- Oleg / Olga** [*norvegiană*] heilagr =
prosper. Varianta rusească a
numelui Helga
- Olimpia** [*greacă*] Olympus =
muntele zeilor

- Oliver / Olivia** [*germană*] Alfihar = armata de spiriduși; [*latină*] oliva = măslin
- Oreste** [*greacă*] orestais = muntean
- Orlando** – Variantă a numelui Roland
- Oscar** [*galeză*] os = cerb + cara = iubit; [*engleza veche*] os = bun + gar = suliță
- Otto** [*germană*] od = noroc, avere
- Ovidiu** [*latină*] ovis = oaie
- Pamela** [*greacă*] dulceață; pan = tot + meli = miere
- Partenie** [*greacă*] parthenos = fecioară
- Pascal** [*latină*] Pascha = Paște
- Patricia / Patriciu / Patrick** [*latină*] patricius = nobil, aristocrat
- Paul** [*latină*] paulus = mic, umil
- Pavel** – Variantă slavă a numelui Paul
- Pepe** – Prescurtare spaniolă a numelui Iosif
- Petru / Petronela** [*greacă*] petros = piatră
- Polixenia** [*greacă*] polloi = mulți + xenoî = străini
- Rada / Radu / Radovan** [*slav*] rad = fericit
- Radomil** [*slav*] rad = fericit + mil = milă
- Radoslav** [*slav*] rad = fericit + slav = slavă, glorie
- Raisa** [*greacă*] rhaion = mai relaxat; [*idiș*] trandafir
- Ramon / Ramona** – Variantă catalană a numelui Raymond
- Randolf** [*germană*] rand = muchie + wolf = lup
- Rafael** [*ebraică*] Repha'el = Dumnezeu a vindecat
- Raul** – Varianta spaniolă a numelui Randolf
- Raymond** [*germană*] Reginmund: ragin = sfat + mund = protector
- Razvan** – Variantă a numelui Radovan. Nume adus din India de către țigani, însemnând aducător de vești bune”; [*rus*] razvati = a căuta un sens, un înțeles
- Renata** [*latină*] renăscut
- René** – Varianta franceză a numelui Renata
- Reynold** [*germană*] Reginold: ragin = sfat + wald = putere
- Richard** [*germană*] ric = putere + hard = curajos
- Robert** [*germană*] hrod = faimă + berat = strălucitor
- Robin** – Variantă a numelui Robert
- Rodica** [*slav*] rod = fertil, rodnic
- Roger** [*germană*] hrod = faima + ger = suliță
- Roland** [*germană*] hrod = faimă + land = pământ
- Romeo** [*latină*] trecător prin Roma
- Rosa** [*latină*] trandafir
- Rosalia** [*latină*] trandafir
- Rosalinda** [*germană*] hros = cal + linde = blând; [*latină*] trandafir frumos
- Roxana** [*persană*] zori de zi
- Rudolf** [*germană*] hrod = faima + wolf = lup
- Rupert** – Variantă a numelui Robert

- Ruxandra** – Variantă a numelui Roxana
- Sabina** [*latină*] locuitoare a unei regiuni centrale din Italia
- Sabrina** [*galeză*] Severn – râu din Țara Galilor
- Salomea** [*ebraică*] shalom = pace
- Samanta** – Variantă a numelui Samuel; [*ebraică*] ascultător
- Samson** [*ebraică*] Shimshon = soare
- Samuel** [*ebraică*] Shemu'el = numele lui Dumnezeu sau „Dumnezeu a auzit”
- Sanda / Sandra / Sandu / Sasha** – Prescurtare de la Alexandra / Alexandru
- Saul** [*ebraică*] sha'ul = cerut, solicitat
- Sebastian** [*latină*] din Sebastia, un oraș din Asia Mică; [*greacă*] sebastos = venerabil
- Selena** [*greacă*] lună
- Septimiu** [*latină*] al șaptelea
- Serafina** [*ebraică*] seraphim – de foc
- Serena** [*latină*] senin, liniștit
- Sergiu** [*latină*] servitor
- Sever / Severin** [*latină*] dur, autoritar
- Sidonia** [*latină*] din Sidon, un oraș fenician
- Sigismund / Sigmund** [*germană*] sige = victorie + mund = protector
- Silvestru** [*latină*] pădurean
- Silvia** [*latină*] silva = lemn, pădure
- Simion / Simon / Simona** [*ebraică*] shim'on = a asculta
- Sofia** [*greacă*] înțelepciune
- Solomon** [*ebraică*] shalom = pace
- Sonia** – Variantă a numelui Sofia
- Sofronie** [*greacă*] sophron = auto-control
- Sorin / Sorina** [*română*] soare.
Nume tipic românesc
- Sorel** [*germană*] acru
- Spiridon** [*latină*] spiritus = spirit
- Stamate** [*greacă*] stamato = a opri, stop
- Stan / Stanislav** [*slav*] stan = guvernare, putere + slav = slavă
- Ștefan / Ștefania** [*greacă*] stephanos = coroană
- Stela** [*română*] stea
- Stelian** [*greacă*] stylos = stâlp
- Suzana** [*ebraică*] shushan = crin, trandafir
- Svetlana** [*slav*] svet = lumină
- Tamara** [*ebraică*] date din palmă
- Temistocle** [*greacă*] themistokles = gloria legii: themistos = a legii + kleos = putere, glorie
- Teodor / Teodora** [*greacă*] Theodoros = dar de la Dumnezeu : theos = Dumnezeu + doron = dar
- Teofil** [*greacă*] prieten al lui Dumnezeu; theos = Dumnezeu + philos = prieten
- Tereza** [*greacă*] theros = vară sau therizein = a strânge roadele
- Teodosie** [*greacă*] theos = Dumnezeu + dosis = dăruit
- Tiberiu / Tibor** [*latină*] de la Tibru, râul ce trece prin Roma
- Timotei** [*greacă*] timan = a onora + theos = Dumnezeu

Titus [*latină*] titulus = titlu de onoare
Titzian / Titziana – Variantă a numelui Titus
Toma [*ebraică*] te'oma = geamăn
Tristan [*celtic*] Drystan: drest = răsccoală, tumult; [*latină*] tristus = trist
Tudor [*celtic*] teutorigos = conducătorul poporului
Vadim – Variantă a numelui Vladimir
Valentin / Valentina [*latină*] valens = puternic, viguros
Valeria / Valeriu / Valerian [*latină*] valere = a fi puternic
Valter [*germană*] wald = conducător + heri = armată
Vanda [*slav*] călătorie
Varvara – Variantă a numelui Barbara
Vasile [*greacă*] basileus = rege
Vera [*rusă*] credință; [*latină*] verus = adevăr
Verona – Numele unui oraș din Italia
Veronica [*greacă*] pherenike = a aduce victoria: pherein = a aduce + nike = victorie; [*latină*] vera icon = imagine reală
Vespasian [*latină*] vesper = vest sau seară; vespa = viespe
Victor [*latină*] victorie
Vincent [*latină*] vincere = a cuceri

Viola / Violeta [*latină*] violet
Viorel / Viorica [*română*] de la numele florii viorea
Virgil – Nume român
Virginia [*latină*] virgo = virgină, fecioară
Vitalie [*latină*] vitalis = vital, al vieții
Viviana [*latină*] vivus = viu
Vlad [*slav*] volod = putere
Vladimir [*slavă*] volod = a conduce, putere + mer = mare, faimă sau mir = pace
Wilhelm / William [*germană*] wille = voință, dorință + helm = protecție
Wolfgang [*germană*] wolf = lup + gang = cale
Xenia [*greacă*] ospitalitate
Yuri – Varianta rusească a numelui George
Yvonne [*germană*] arc
Zaharia [*ebraică*] Zekaryah = Dumnezeu își amintește
Zenovia [*greacă*] Viața lui Dumnezeu: Zeno = Dumnezeu + bios = viață
Zinaida [*greacă*] Zenais = derivat din Zeus = Dumnezeu
Zoe [*greacă*] viață
Zoltán [*greacă*] provine din zoe = viață; [*turcă*] sultan

Anexa 3

Soluții ale jocurilor propuse în „caietul de exerciții”

Armenii

3. Completează rebusul după definițiile de mai jos, apoi scrie cuvintele din pătrățelele numerotate în rândul de jos pentru a descoperi un cuvânt armean.
- Cum se numeau cei doi frați?
 - Lângă ce oraș au construit mănăstirea?
 - Cum se numește orașul Gherla în limba armeană?
 - Care este numele mănăstirii construite de cei doi frați?
 - Unde / pe ce au ridicat cei doi frați biserica?

D	O	N	A	V ⁵	A	K	I	A	N	
S	U	C	E	A	V	A ²				
A	R	M	E	N	O	P ¹	O	L	I	S
H	A	G	I	G	A	D	A	R ³		
D	E ⁴	A	L							

P ¹	A ²	R ³	E ⁴	V ⁵
----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Cehii

2. Rezolvă următorul rebus și vei afla ce spun cehii înainte să mănânce. Încercuiește cuvintele care apar în poveste, după care citește literele rămase.

d	o				
b	r				
	o				
u	-	c	h		
				u	t

Poftă bună! – Dobrou chut!

Croații

5. Caută cuvintele croate din rebusul următor. Folosește manualul!

A				D	I	V	K	A	
H	P	A	R	E	V				D
C							A	H	O
I	D	O	B	R	Y	D	E	N	E
C			Z						V
M	L	A	D	I	C		M		O
			R				A		J
D	O	B	A	R	D	A	N		K
			V				C		A
			O				I		

Cuvintele găsite: mladice, dobar dan, zdravo, djevojka.

Germanii

1. Dacă rezolvi corect rebusul vei afla care este numele Sibiului în limba germană.
1. Râul din poveste
 2. Salut în limba germană
 3. Învățător
 4. Fată
 5. Învățătoare
 6. Locul unde au fost aduși copiii de flăcăul cu flautul fermecat

W	E	S ¹	E	R ⁹															
H	A ²	L	L	O															
L	E ³	H	R	E	R														
M ⁴	A	D ⁵	C	H	E	N													
L	E	H ⁶	R	E	R	I	N ⁷												
T ⁸	R	A	N	S	I	L	V	A	N	I	A								

H ⁶	E ³	R ⁹	M ⁴	A ²	N ⁷	N ⁷	S ¹	T ⁸	A ²	D ⁵	T ⁸								
----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	--	--	--	--	--	--	--	--

Grecii

3. Caută în rebusul următor cât mai multe cuvinte referitoare la greci.

s	i	b	n	d	e	g	a	m	p
o	u	r	t	a	f	i	h	z	t
a	n	d	a	s	c	a	l	a	u
r	e	c	l	c	a	g	o	r	i
e	l	o	u	a	l	r	g	p	c
l	e	c	n	l	I	e	b	n	e
e	n	o	a	o	m	c	r	i	a
d	i	ș		s	e	i	u	l	k
f	r	u	c	o	r	i	t	s	i
n	p	l	u	c	a	z	v	c	a

Cuvintele găsite: soarele, eleni, cocoșul, luna, dascalos, calimera, greci, Tulcea, gia, dascala, coritsi

Italienii

3. Înlocuiește cifrele cu litere astfel încât să obții cuvinte care au legătură cu italienii.

						M ¹	A ²	E ³	S ⁴	T ⁵	R ⁶	A ²
					R ⁶	A ²	G ⁷	A ²	Z ⁸	Z ⁸	A ²	
S ⁴	P ⁹	A ²	G ⁷	H ¹⁰	E ³	T ⁵	T ⁵	I ¹¹				
			P ⁹	A ²	S ⁴	T ⁵	E ³					
				I ¹¹	T ⁵	A ²	L ¹²	I ¹¹	E ³	N ¹³	I ¹¹	
B ¹⁴	U ¹⁵	O ¹⁶	N ¹³	G ⁷	I ¹¹	O ¹⁶	R ⁶	N ¹³	O ¹⁶			
			C ¹⁷	I ¹¹	A ²	O ¹⁶						

Cheie: cuvântul care se formează pe vertical de la 1 la 16 este „maestro”.

Polonezii

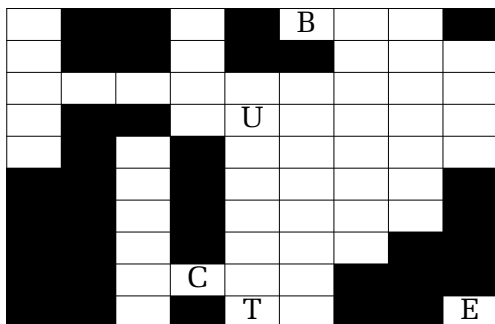
4. Răspunde la întrebări și vei afla denumirea uneia dintre mâncărurile tradiționale ale polonezilor.

B	Ă	I	A	T					
I	N	U	L						
G	I	E	V	C	I	N	A		
O									
S	U	C	E	A	V	A			

- Chłpiek în limba română
- Aurul din poveste
- Cuvântul fată se pronunță așa în limba poloneză
- Litera rotundă din cuvântul polonez
- Oraș din Moldova unde locuiesc polonezi

Slovacii

5. Rezolvă următorul rebus și vei afla denumirea slovacă a cuvântului brânzoaică.

Cuvântul pentru brânzoaică este: bucte.

Tătarii

1. Ce ar putea însemna numele celor doi vecini, știind că numele lor arată principalele lor trăsături morale.

Saran – zgârcit

Jumart – generos

Locuințele noastre

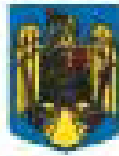
8. Completează rebusul de mai jos:

			1	C			
		2	P	A	T		
	3	M	A	S	C	Ă	
4	C	A	N	A	P	E	A
	5	L	A	M	P	Ă	
	6	C	H	E	I	E	
	7	S	C	A	U	N	

1. A doua consoană din alfabet
2. Dormim pe el
3. Ascunde partea de jos a chiuvetei
4. Dormim pe ea
5. Luminează casele la țară
6. Cu ea deschidem ușa
7. Stăm pe el

GUVERNUL
ROMÂNIEI

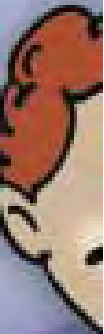
Departamentul pentru
Relații Interetnice

CENTRUL DE
RESURSE PENTRU
DIVERSITATE
ETNO-CULTURALĂ
www.cdb.ro

Această publicație este realizată cu sprijinul financiar al Fundației King Baudouin în cadrul programului "Minority Rights in Practice in South Eastern Europe".

Tipărită cu sprijinul financiar al Guvernului României – Departamentul pentru Relații Interetnice.

ISBN-10: 973-7870-06-X

9 789737 670069

Exemplar gratuit